CHERNIVTSI
LAW SCHOOL

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
юридичний факультет
кафедра приватного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан юридичного факультету
_____
д.ю.н., проф. Віталій ГОРДЄЄВ
«__» _____ 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО (ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА)
Обов'язкова навчальна дисципліна

Освітня програма: Право
Спеціальність: D8 Право
Галузь знань: D Бізнес, адміністрування та право
Рівень вищої освіти: перший бакалаврський
Факультет: юридичний
Мова навчання: українська

Чернівці 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни *«Цивільне право (загальна частина)»* складена відповідно до Освітньої програми «Право» здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю D 8 Право галузі знань D Бізнес, адміністрування та право.

Розробники: Кіріяк Оксана Василівна, кандидат юридичних наук, доцент
Гудима-Підвербецька Марія Мирославівна, кандидат юридичних наук, доцент
Никифорак Володимир Михайлович, кандидат юридичних наук, доцент
Галкевич Сергій Вікторович, кандидат юридичних наук, доцент
Одовічена Яна Анатоліївна, кандидат юридичних наук, доцент
Анатійчук Вікторія Василівна, кандидат юридичних наук, асистент

Викладачі, що забезпечують читання даної навчальної дисципліни:
Кіріяк Оксана Василівна, кандидат юридичних наук, доцент
Гудима-Підвербецька Марія Мирославівна, кандидат юридичних наук, доцент
Никифорак Володимир Михайлович, кандидат юридичних наук, доцент
Галкевич Сергій Вікторович, кандидат юридичних наук, доцент
Одовічена Яна Анатоліївна, кандидат юридичних наук, доцент
Анатійчук Вікторія Василівна, кандидат юридичних наук, асистент

Погоджено з гарантом ОП Право _____ д.ю.н., проф. Оксана ЩЕРБАНЮК
(підпис)

Затверджено на засіданні кафедри приватного права
Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року

Завідувачка кафедри _____ д.ю.н., проф. Ніна ГЕТЬМАНЦЕВА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету
Протокол № 1 від «28» серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії
юридичного факультету _____ PhD, ас. Лаура БЗОВА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Мета навчальної дисципліни. «Цивільне право» (Загальна частина) є дисципліною, яка спрямована на підготовку фахівців у сфері права. Студенти отримують теоретичні знання і практичні навички у сфері правового регулювання майнових і особистих немайнових відносин. Фахівці у сфері цивільного права володіють знаннями з правового регулювання та захисту особистих немайнових прав, правового статусу суб'єктів цивільного права, вчинення правочинів, застосування строків позовної давності, набуття, розпорядження та захисту права власності, укладення та виконання договорів, а також відповідальності за невиконання зобов'язань. Цивільне право України є основним регулятором широкого кола правовідносин у суспільстві з урахуванням умов ринкової економіки та інтеграції вітчизняного законодавства до права Європейського Союзу. Зазначене ставить за необхідне глибоке вивчення цивільно-правових понять і категорій та є основою сучасної юридичної освіти. Перевірені багаторічною практикою застосування правові інститути і категорії цивільно-правової науки, а також сучасний розвиток законодавчої бази і складають курс цивільного права. Цивільне право відіграє провідну роль у товарно-грошових відносинах, що опосередковують перехід майнових благ від однієї особи до іншої. Воно має інструментарій, що забезпечує зв'язок між інтересом до майнових благ та їх одержанням у правовій площині. Після завершення вивчення дисципліни «Цивільне право» (Загальна частина) студенти можуть вільно оперувати основними категоріями цивільного права, характеризувати сутність цивільних правовідносин, використовувати практичні навички при вирішенні конкретних життєвих ситуацій, складанні документів тощо у майбутній професійній діяльності.

Пререквізити. Навчальна дисципліна «Цивільне право (загальна частина)» входить в професійний цикл (базову (обов'язкову) частину) ОП і знаходиться в логічній і змістовно-методичної зв'язку з іншими дисциплінами. Дисципліна вивчається в 3 семестрі 2 курсу. Підвищує ефективність засвоєння курсу даної навчальної дисципліни наявність необхідних знань, вмінь та володіння навичками, які формувались такими дисциплінами як: «Теорія права», «Права людини», «Конституційне право» тощо.

Результати навчання. В результаті вивчення навчальної дисципліни «Цивільне право (Загальна частина)» студент оволодіє:

Загальними компетентностями:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 1);
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 2);
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 3);
- здатність використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК 6);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 11);
- визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і обов'язків (ЗК 20).

Спеціальними (фаховими, предметними) компетентностями:

- здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини (СК 4);
- здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України (СК 6);
- здатність застосовувати правові принципи та доктрини (СК 8);
- здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності (СК 9);
- здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти (СК 11);

Програмними результатами навчання:

- визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин (РН 1);

- знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини (РН 2);
- проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (РН 3);
- давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю (РН 5);
- оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему (РН 6);
- складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами (РН 7);
- вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних (РН 15);
- Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи (РН 18).

Опис навчальної дисципліни
Загальна інформація

Форма навчання	**Рік підготовки**	**Семестр**	**Кількість**		**Кількість годин**						**Вид підсумкового контролю**
			кредитів	**годин**	**лекції**	**практичні**	**семінарські**	**лабораторні**	**самостійна робота**	**індивідуальні завдання**	
Денна	2	3	7,5	225	44	90	-	-	91	-	іспит
Заочна	2	3	7,5	225	10	18	-	-	197	-	іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд.	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Загальні положення цивільного права												
Тема 1. Цивільне право в системі права України	8	2	2	-	-	4	9,5	0,5	1	-	-	8
Тема 2. Джерела цивільного права	8	2	2	-	-	4	10	-	1	-	-	9
Тема 3. Основні риси цивільного права зарубіжних країн	7	1	2	-	-	4	10	-	1	-	-	9

Тема 4. Цивільне правовідношення	9	1	4	-	-	4	10,5	0,5	1	-	-	9
Тема 5. Фізичні особи як суб'єкт цивільних правовідносин	13	3	6	-	-	4	10,5	0,5	1	-	-	9
Тема 6. Юридичні особи	14	3	6	-	-	5	11,5	0,5	1	-	-	10
Тема 7. Держава як суб'єкт цивільних прав і обов'язків. Публічно правові утворення як суб'єкти цивільних правовідносин.	10	2	4	-	-	4	10	0,5	0,5	-	-	9
Тема 8. Об'єкти цивільних правовідносин	10	2	4	-	-	4	10,5	0,5	1	-	-	9
Тема 9. Правочини	10	2	4	-	-	4	10,5	0,5	1	-	-	9
Тема 10. Представництво	10	2	4	-	-	4	10	0,5	0,5	-	-	9
Тема 11. Строки здійснення цивільних прав і виконання цивільних обов'язків. Захист цивільних прав	11	2	4	-	-	5	10	0,5	0,5	-	-	9
Тема 12. Загальні положення про особисті немайнові права фізичних осіб	10	2	4	-	-	4	10	0,5	0,5	-	-	9
Разом за ЗМ1	**120**	**24**	**46**	**-**	**-**	50	**123**	**5**	**10**	**-**	**-**	**108**
Змістовий модуль 2. Правовий режим власності. Загальні положення зобов'язального права												
Тема 1. Загальні положення про	10	2	4	-	-	4	10	0,5	0,5	-	-	9

право власності												
Тема 2. Правовий режим майна суб'єктів цивільних правовідносин	10	2	4	-	-	4	10	0,5	0,5	-	-	9
Тема 3. Права на чужі речі	10	2	4	-	-	4	10	0,5	0,5	-	-	9
Тема 4. Захист права власності	10	2	4	-	-	4	10	0,5	0,5	-	-	9
Тема 5. Авторське право та суміжні права	12	2	6	-	-	4	10,5	0,5	1	-	-	9
Тема 6. Промислова власність	11	2	4	-	-	5	10,5	0,5	1	-	-	9
Тема 7. Права на засоби індивідуалізації товарів та їх виробників	10	2	4	-	-	4	10,5	0,5	1	-	-	9
Тема 8. Поняття та система зобов'язань	10	2	4	-	-	4	10,5	0,5	1	-	-	9
Тема 9. Способи забезпечення виконання зобов'язань. Припинення зобов'язань.	12	2	6	-	-	4	10,5	0,5	1	-	-	9
Тема 10. Цивільно-правова відповідальність	10	2	4	-	-	4	9,5	0,5	1	-	-	8
Разом за ЗМ 2	**105**	**20**	**44**	**-**	**-**	41	**102**	**5**	**8**	**-**	**-**	**89**
Усього годин	**225**	**44**	**90**	**-**	**-**	**91**	**225**	**10**	**18**	**-**	**-**	**197**

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
1.	**Цивільне право в системі права України** (*поняття цивільного права; предмет і метод цивільно-правового регулювання; система цивільного права; принципи та функції цивільного права; цивільне право як наука; цивільне право як навчальна дисципліна*).

2.	**Джерела цивільного права** *(поняття цивільного законодавства, співвідношення цивільного законодавства і цивільного права, поняття системи цивільного законодавства, характеристика найважливіших нормативних актів цивільного права, аналогія права й аналогія закону у цивільному праві, дія цивільного законодавства, звичай у цивільному праві, значення цивільно-правового договору як форми врегулювання цивільних правовідносин, міжнародні договори в системі джерел цивільного права, роль судової практики у цивільному праві, система джерел права ЄС, первинні та вторинні джерела права ЄС, рішення Суду Справедливості ЄС з питань, що стосуються цивільного права, акти м'якого права (soft law) та їх вплив на подальший розвиток та модернізацію цивільного права України).*
3.	**Основні риси цивільного права зарубіжних країн** (*порівняльне цивільне право: поняття, значення, основні цивільно-правові системи сучасності: поняття, види, джерела цивільного права зарубіжних країн та їх загальна характеристика, поняття юридичної особи в цивільному праві зарубіжних країн, фізична особа як суб'єкт цивільного права зарубіжних країн, правочини у цивільному праві зарубіжних країн, право власності у цивільному праві зарубіжних країн).*
4.	**Цивільне правовідношення** *(поняття та характерні ознаки цивільних правовідносин, елементи цивільного правовідношення, суб'єктивні права і обов'язки, класифікація цивільно-правових відносин, юридичні факти, їх класифікація, фактичні склади,* *цивільно-правова природа штучного інтелекту).*
5.	**Фізичні особи як суб'єкт цивільних правовідносин** *(цивільна правоздатність фізичних осіб, її характерні риси, співвідношення правоздатності і суб'єктивного цивільного права, ім'я, місце проживання фізичної особи та її юридичне значення, цивільна дієздатність фізичних осіб та її види, обмеження цивільної дієздатності фізичної особи: порядок, правові наслідки,* *поновлення, визнання фізичної особи недієздатною: порядок, правові наслідки, поновлення, порядок, умови, правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою, порядок, умови, правові наслідки оголошення фізичної особи померлою, правовий статус осіб, зниклих безвісти: набуття правового статусу та правові наслідки, особливості правового статусу фізичних осіб-підприємців, акти цивільного стану).*
6.	**Юридичні особи** *(поняття й ознаки юридичної особи, теорії сутності юридичної особи, індивідуалізація юридичних осіб, правоздатність юридичних осіб, дієздатність юридичних осіб, види юридичних осіб, способи виникнення юридичних осіб, порядок створення й установчі документи юридичних осіб, державна реєстрація юридичних осіб, органи юридичних осіб, припинення діяльності юридичної особи, підприємницькі товариства, господарські товариства: поняття, види, правове регулювання діяльності, залежне господарське товариство, виробничі кооперативи, непідприємницькі товариства, установа, правовий статус філій і представництв).*
7.	**Держава як суб'єкт цивільних прав і обов'язків. Публічно правові утворення як суб'єкти цивільних правовідносин** *(поняття, зміст і особливості цивільної правосуб'єктності держави, юридичні передумови цивільної правосуб'єктності територіальної громади та інших публічно-правових утворень).*
8.	**Об'єкти цивільних правовідносин** (*поняття та види об'єктів цивільного права, речі – об'єкти цивільних прав: поняття і класифікація, цифрова річ, гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних правовідносин, майно та майновий комплекс як особливий об'єкт цивільних прав, цінні папери як об'єкти цивільних прав, дії,*

	послуги, результати творчої діяльності, особисті немайнові блага, інформація).
9.	**Правочини** *(поняття та ознаки правочину, єдність волі і волевиявлення як сутність правочину, умови дійсності правочинів, способи волевиявлення, форма правочину, особливості цивільно-правового регулювання вчинення правочинів із використанням електронних засобів комунікації, види правочинів, поняття недійсного правочину, правові підстави визнання правочинів недійсним, нікчемні та оспорювані правочини, фіктивні та удавані правочини, правові наслідки недійсності частини правочину).*
10.	**Представництво** *(поняття, значення та загальна характеристика інституту представництва, відмінність представництва від суміжних правових відносин, повноваження представника, підстави виникнення представництва та його види, комерційне представництво, склад правовідносин представництва, цивільно-правова характеристика довіреності, поняття довіреності, вимоги до змісту і форми довіреності, правові наслідки припинення представництва за довіреністю, передоручення, правові наслідки представництва без повноважень або з перевищенням повноважень, правові наслідки припинення представництва).*
11.	**Строки здійснення цивільних прав і виконання цивільних обов'язків. Захист цивільних прав** *(поняття здійснення суб'єктивних цивільних прав і виконання цивільних обов'язків, способи здійснення цивільних прав і виконання цивільних обов'язків, поняття і види меж здійснення цивільних прав. Поняття і форми зловживання правом, виконання суб'єктивного цивільного обов'язку: поняття та принципи, поняття цивільно-правового захисту суб'єктивних цивільних прав та інтересів, зв'язок захисту цивільних прав та їх охорони, підстави виникнення права на захист цивільних прав та інтересів, форми захисту цивільних прав та інтересів: юрисдикційна і неюрисдикційна, способи захисту цивільних прав та інтересів, поняття юрисдикційного захисту, система державних органів, які здійснюють захист цивільних прав та інтересів, неюрисдикційна форма захисту, поняття та умови застосування самозахисту цивільних прав, поняття строків і термінів у цивільному праві та їх правове значення, класифікація строків у науці цивільного права, претензійні, присічні, гарантійні строки, строки служби та строки набувальної давності, порядок обчислення строків, строки захисту цивільних прав, позовна давність: поняття і значення, застосування позовної давності, види строків позовної давності, порядок визначення та обчислення позовної давності: початок перебігу та закінчення позовної давності; зупинення, переривання та поновлення позовної давності, правові наслідки спливу позовної давності, вимоги, на які позовна давність не поширюється).*
12.	**Загальні положення про особисті немайнові права фізичних осіб** *(поняття, зміст, види особистого немайнового права, зміст і здійснення особистих немайнових прав, особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи, особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи, захист персональних даних).*
13.	**Загальні положення про право власності** *(поняття власності як економічної категорії та її зміст, форми власності, правова регламентація відносин власності в Україні, поняття, зміст і структура правового інституту власності, його роль і місце в системі права, характеристика права власності як суб'єктивного права, зміст і межі здійснення суб'єктивного права власності, характеристика підстав виникнення права власності та їх класифікація: первісні та похідні способи набуття права власності, припинення права власності, момент виникнення права власності у набувача майна за договором, ризик випадкової загибелі або псування речі).*
14.	**Правовий режим майна суб'єктів цивільних правовідносин** *(поняття права приватної власності, зміст і здійснення права приватної власності, суб'єкти й*

	об'єкти права приватної власності, особливості виникнення та припинення права приватної власності фізичних осіб, земля як особливий об'єкт права приватної власності, право довірчої власності, право приватної власності юридичних осіб, правовий режим майна окремих видів юридичних осіб, набуття і припинення права приватної власності юридичних осіб, здійснення права приватної власності юридичними особами, поняття права державної та права комунальної власності, об'єкти права державної та комунальної власності, управління державним і комунальним майном, підстави виникнення права державної і комунальної власності, зміст і здійснення права державної власності, право господарського відання та право оперативного управління як основні форми здійснення права державної та комунальної власності, правовий режим майна державних і комунальних юридичних осіб, особливості правового регулювання режиму майна державних бюджетних установ, корпоратизація підприємств, поняття права спільної власності та її види, поняття спільної часткової власності, права й обов'язки учасників спільної часткової власності, право переважної купівлі частки у спільній власності, право спільної сумісної власності, особливості деяких різновидів права спільної власності, право спільної власності на житловий будинок (квартиру), право спільної власності селянського господарства, особливості здійснення права спільної власності за участю юридичних осіб, правовий режим майна подружжя, право подружжя на спільне майно, особиста приватна власність подружжя).
15.	**Права на чужі речі** *(поняття, ознаки та система речових прав, поняття і види прав на чужі речі, поняття, види та характеристика сервітутів, суперфіцій, поняття і характеристика емфітевзису).*
16.	**Захист права власності** *(поняття цивільно-правового захисту права власності, розмежування понять: захист і охорона права власності, витребування майна власником з чужого незаконного володіння, захист прав власника від порушень, не пов'язаних з позбавленням володіння, визнання права власності, загальна характеристика інших засобів захисту права власності, персональні засоби захисту права власності).*
17.	**Авторське право та суміжні права** *(поняття авторського права, його основні функції та принципи, суб'єкти авторського права, співавторство, службовий твір, його правовий статус, суб'єкти авторського права на службовий твір, правонаступники та інші суб'єкти авторського права, об'єкти авторського права, види об'єктів авторського права, твори, які не є об'єктами авторського права, зміст суб'єктивного авторського права, особисті немайнові права автора, майнові права автора, межі авторських прав, вільне використання твору, строк дії авторського права, поняття та функції суміжних прав, об'єкти та суб'єкти суміжних прав, взаємозв'язок суміжних та авторських прав, зміст суб'єктивних прав виконавців, виробників фонограм, організацій ефірного та кабельного мовлення, вільне використання об'єктів суміжних прав, захист авторських та суміжних прав, особливості цивільно-правового, захисту особистих немайнових прав авторів, джерела права ЄС та їх впливу на формування відповідного національного законодавства України).*
18.	**Промислова власність (***поняття, джерела, тенденції розвитку права промислової власності, поняття й ознаки винаходу, умови охороноздатності, поняття й умови охороноздатності корисної моделі та промислового зразка, співвідношення понять винаходу та корисної моделі, субєкти патентного права, співавторство, оформлення прав на винахід, правові форми охорони винаходів, особисті немайнові права авторів винаходів, корисних моделей, промислових зразків, виключні права патентоволодільця і першокористувача, права на службовий винахід, цивільно-правовий захист прав авторів і патентоволодільців, право інтелектуальної

	власності на наукове відкриття, компонування напівпровідникового виробу, раціоналізаторську пропозицію, сорти рослин та породи тварин).
19.	**Права на засоби індивідуалізації товарів та їх виробників** *(комерційне (фірмове) найменування, принципи комерційних (фірмових) найменувань, структура комерційного (фірмового) найменування, суб'єкти прав на знаки для товарів і послуг, загальна характеристика прав суб'єктів засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг, що випливають з охоронного документа, торговельні марки, зазначення походження товарів: поняття та види, назва місця походження товару, географічне зазначення походження товару, захист прав на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг).*
20.	**Поняття та система зобов'язань** *(поняття зобов'язання та зобов'язального права, місце зобов'язального права як інституту цивільного права, елементи зобов'язань, підстави виникнення зобов'язань, види зобов'язань залежно від економічних і юридичних ознак, множинність осіб у зобов'язаннях, заміна кредитора та боржника у цивільно-правовому зобов'язанні, поняття і принципи виконання зобов'язань, принцип реального виконання зобов'язань, строк виконання зобов'язань, місце виконання зобов'язань, спосіб виконання зобов'язань, виконання часткових солідарних, субсидіарних зобов'язань).*
21.	**Способи забезпечення виконання зобов'язань. Припинення зобов'язань** *(поняття способів забезпечення виконання зобов'язань, види способів забезпечення виконання зобов'язань, класифікація способів забезпечення виконання зобов'язань, неустойка: поняття, значення та види, поняття поруки, особливості відповідальності поручителя, поняття та загальна характеристика гарантії, відмежування гарантії від поруки, поняття та значення завдатку, відмежування завдатку від авансу, застава та її види, застава нерухомості (іпотека), особливості застави майнових прав, цінних паперів, товарів в обороті, притримання як спосіб забезпечення виконання зобов'язань, довірча власність як забезпечення виконання зобов'язань, підстави припинення зобов'язань).*
22.	**Цивільно-правова відповідальність** *(поняття та значення цивільно-правової відповідальності, види цивільно-правової відповідальності, умови (підстави) цивільно-правової відповідальності, підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності).*

Тематика практичних занять з переліком питань

№	Назва теми (питання/завдання)
1.	**Цивільне право в системі права України.** 1. Поняття цивільного права. 2. Предмет і метод цивільно-правового регулювання. 3. Система цивільного права. 4. Принципи та функції цивільного права. 5. Цивільне право як наука. 6. Цивільне право як навчальна дисципліна
2.	**Джерела цивільного права** 1. Поняття цивільного законодавства. Співвідношення цивільного законодавства і цивільного права. 2. Поняття системи цивільного законодавства. 3. Характеристика найважливіших нормативних актів цивільного права. 4. Роль судової практики у цивільному праві. 5. Тлумачення та застосування цивільного законодавства.

	6. Аналогія права й аналогія закону у цивільному праві. 7. Дія цивільного законодавства. 8. Звичай у цивільному праві. 9. Значення цивільно-правового договору як форми врегулювання цивільних правовідносин. 10. Міжнародні договори в системі джерел цивільного права.
3.	**Основні риси цивільного права зарубіжних країн** 1. Порівняльне цивільне право: поняття, значення. 2. Основні цивільно-правові системи сучасності: поняття, види. 3. Джерела цивільного права зарубіжних країн та їх загальна характеристика. 4. Поняття юридичної особи в цивільному праві зарубіжних країн. 5. Фізична особа як суб'єкт цивільного права зарубіжних країн. 6. Правочини у цивільному праві зарубіжних країн. 7. Право власності у цивільному праві зарубіжних країн.
4.	**Цивільне правовідношення** 1. Порівняльне цивільне право: поняття, значення. 2. Основні цивільно-правові системи сучасності: поняття, види. 3. Джерела цивільного права зарубіжних країн та їх загальна характеристика. 4. Поняття юридичної особи в цивільному праві зарубіжних країн. 5. Фізична особа як суб'єкт цивільного права зарубіжних країн. 6. Правочини у цивільному праві зарубіжних країн. 7. Право власності у цивільному праві зарубіжних країн.
5.	**Фізичні особи як суб'єкт цивільних правовідносин** 1. Цивільна правоздатність фізичних осіб. Її характерні риси. 2. Співвідношення правоздатності і суб'єктивного цивільного права. 3. Ім'я, місце проживання фізичної особи та її юридичне значення. 4. Цивільна дієздатність фізичних осіб та її види. 5. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи: порядок, правові наслідки, поновлення. 6. Визнання фізичної особи недієздатною: порядок, правові наслідки, поновлення. 7. Порядок, умови, правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою. 8. Порядок, умови, правові наслідки оголошення фізичної особи померлою. 9. Правовий статус осіб, зниклих безвісти: набуття правового статусу та правові наслідки. 10. Особливості правового статусу фізичних осіб-підприємців. 11. Акти цивільного стану.
6.	**Юридичні особи** 1. Поняття й ознаки юридичної особи. 2. Теорії сутності юридичної особи. 3. Спеціальна правоздатність юридичних осіб. Дієздатність юридичних осіб. 4. Види юридичних осіб. 5. Способи виникнення юридичних осіб. 6. Порядок створення й установчі документи юридичних осіб. 7. Державна реєстрація юридичних осіб. 8. Органи юридичних осіб. 9. Припинення діяльності юридичної особи. 10. Індивідуалізація юридичних осіб. 11. Проблеми класифікації юридичних осіб на сучасному етапі. 12. Підприємницькі товариства: 13. Господарські товариства: поняття, види, правове регулювання діяльності. 14. Залежне господарське товариство. 15. Виробничі кооперативи. 16. Непідприємницькі товариства.

	17. Установа. 18. Правовий статус філій і представництв. 19. Проблеми розуміння суті підприємства на сучасному етапі.
7.	**Держава як суб'єкт цивільних прав і обов'язків. Публічно правові утворення як суб'єкти цивільних правовідносин** 1. Поняття, зміст і особливості цивільної правосуб'єктності держави. а) держава як особа; б) держава як власник. 2. Юридичні передумови цивільної правосуб'єктності територіальної громади та інших публічно-правових утворень.
8.	**Об'єкти цивільних правовідносин** 1. Поняття та види об'єктів цивільного права. 2. Речі – об'єкти цивільних прав: поняття і класифікація. 3. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних правовідносин. 4. Майно та майновий комплекс як особливий об'єкт цивільних прав. 5. Цінні папери як об'єкти цивільних прав. Поняття і види. 6. Акція 7. Облігація. 8. Вексель. 9. Цифрова річ. 10. Дії, послуги, результати творчої діяльності як об'єкти цивільних прав. 11. Особисті немайнові блага. 12. Інформація – особливий об'єкт
9.	**Правочини** 1. Поняття та ознаки правочину. 2. Єдність волі і волевиявлення як сутність правочину. 3. Умови дійсності правочинів. 4. Способи волевиявлення. Форма правочину. 5. Види правочинів. 6. Поняття недійсного правочину. 7. Правові підстави визнання правочинів недійсними. 8. Нікчемні та оспорювані правочини. 9. Фіктивні та удавані правочини. 10. Правові наслідки недійсності частини правочину
10.	**Представництво** 1. Поняття, значення та загальна характеристика інституту представництва. Відмінність представництва від суміжних правових відносин. 2. Повноваження представника. 3. Підстави виникнення представництва та його види. Комерційне представництво. 4. Склад правовідносин представництва. 5. Цивільно-правова характеристика довіреності: 5.1 Поняття довіреності. Вимоги до змісту і форми довіреності. 5.2. Правові наслідки припинення представництва за довіреністю. 6. Передоручення. 7. Правові наслідки представництва без повноважень або з перевищенням повноважень. 8. Правові наслідки припинення представництва 9. Діяння особи в чужому інтересі без повноважень.
11.	**Строки здійснення цивільних прав і виконання цивільних обов'язків. Захист цивільних прав**. 1. Поняття здійснення суб'єктивних цивільних прав і виконання цивільних обов'язків. 2. Способи здійснення цивільних прав і виконання цивільних обов'язків.

	3. Поняття і види меж здійснення цивільних прав. Поняття і форми зловживання правом. 4. Виконання суб'єктивного цивільного обов'язку: поняття та принципи. 5. Поняття цивільно-правового захисту суб'єктивних цивільних прав та інтересів. Зв'язок захисту цивільних прав та їх охорони. Підстави виникнення права на захист цивільних прав та інтересів. 6. Форми захисту цивільних прав та інтересів: юрисдикційна і неюрисдикційна. 7. Способи захисту цивільних прав та інтересів. Вибір способу захисту. Заходи захисту і заходи відповідальності. Загальна характеристика конкретних способів захисту. 8. Поняття юрисдикційного захисту. Система державних органів, які здійснюють захист цивільних прав та інтересів. 9. Неюрисдикційна форма захисту. Поняття та умови застосування самозахисту цивільних прав. 10. Поняття строків і термінів у цивільному праві та їх правове значення. 11.Класифікація строків у науці цивільного права. 12. Претензійні, присікальні, гарантійні строки, строки служби та строки набувальної давності. 13. Порядок обчислення строків. 14. Строки захисту цивільних прав. Позовна давність: поняття і значення. Застосування позовної давності. 15. Види строків позовної давності. 16. Порядок визначення та обчислення позовної давності: початок перебігу та закінчення позовної давності; зупинення, переривання та поновлення позовної давності. 17. Правові наслідки спливу позовної давності. 18. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.
12.	**Загальні положення про особисті немайнові права фізичних осіб.** 1. Поняття, зміст, види особистого немайнового права. 2. Зміст і здійснення особистих немайнових прав. 3. Особисті «немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи. 4. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи».
13.	**Загальні положення про право власності** 1. Поняття власності як економічної категорії та її зміст. Форми власності. 2. Правова регламентація відносин власності в Україні. 3. Поняття, зміст і структура правового інституту власності, його роль і місце в системі права. 4. Характеристика права власності як суб'єктивного права. 5. Зміст і межі здійснення суб'єктивного права власності. 6. Характеристика підстав виникнення права власності та їх класифікація: первісні та похідні способи набуття права власності 7. Припинення права власності. 8. Момент виникнення права власності у набувача майна за договором. Ризик випадкової загибелі або псування речі.
14.	**Правовий режим майна суб'єктів цивільних правовідносин** 1. Поняття права приватної власності. Зміст і здійснення права приватної власності. 2. Суб'єкти й об'єкти права приватної власності. 3. Особливості виникнення та припинення права приватної власності фізичних осіб. 4. Земля як особливий об'єкт права приватної власності. 5. Право довірчої власності. 6. Право приватної власності юридичних осіб. Проблеми і перспективи. 7. Правовий режим майна окремих видів юридичних осіб 8. Набуття і припинення права приватної власності юридичних осіб.

	9. Здійснення права приватної власності юридичними особами. 10. Поняття права державної та права комунальної власності. 11. Об'єкти права державної та комунальної власності. 12. Управління державним і комунальним майном. 13. Підстави виникнення права державної і комунальної власності 14. Зміст і здійснення права державної власності. Право повного господарського відання та право оперативного управління як основні форми здійснення права державної та комунальної власності. 15. Правовий режим майна державних і комунальних юридичних осіб. Особливості правового регулювання режиму майна державних бюджетних установ. 16. Корпоратизація підприємств. 17. Поняття права спільної власності та її види. 18. Поняття спільної часткової власності. Права й обов'язки учасників спільної часткової власності. Право переважної купівлі частки у спільній власності. 19. Право спільної сумісної власності. 20. Особливості деяких різновидів права спільної власності. Право спільної власності на житловий будинок (квартиру). Право спільної власності селянського господарства. Особливості здійснення права спільної власності за участю юридичних осіб. 21. Правовий режим майна подружжя. Право подружжя на спільне майно. Особиста приватна власність подружжя.
15.	**Права на чужі речі** 1. Поняття, ознаки та система речових прав. 2. Поняття і види прав на чужі речі. 3. Поняття, види та характеристика сервітутів. 4. Суперфіцій. 5. Поняття і характеристика емфітевзису.
16.	**Захист права власності** 1. Поняття цивільно-правового захисту права власності. 2. Розмежування понять: захист і охорона права власності. 3. Витребування майна власником з чужого незаконного володіння. 4. Захист прав власника від порушень, не пов'язаних з позбавленням володіння. 5. Визнання права власності 6. Загальна характеристика інших засобів захисту права власності 7. Персональні засоби захисту права власності.
17.	**Авторське право та суміжні права** 1. Поняття авторського права, його основні функції та принципи. 2. Суб'єкти авторського права. Співавторство. Службовий твір, його правовий статус. Суб'єкти авторського права на службовий твір. Правонаступники та інші суб'єкти авторського права. 3. Об'єкти авторського права. Види об'єктів авторського права. Твори, які не є об'єктами авторського права. 4. Зміст суб'єктивного авторського права. 5. Особисті немайнові права автора. 6. Майнові права автора. Межі авторських прав. 7. Вільне використання твору. 8. Строк дії авторського права. 9. Поняття та функції суміжних прав. 10. Об'єкти та суб'єкти суміжних прав. Взаємозв'язок суміжних та авторських прав. 11. Зміст суб'єктивних прав виконавців, виробників фонограм, організацій ефірного та кабельного мовлення. 12. Вільне використання об'єктів суміжних прав. 13. Захист авторських та суміжних прав. Особливості цивільно-правового, захисту

	особистих немайнових прав авторів
18.	**Промислова власність** 1. Поняття, джерела, тенденції розвитку права промислової власності в умовах ринкової економіки. Міжнародне патентно-правове співробітництво. 2. Поняття й ознаки винаходу. Умови патентоздатності винаходів. 3. Поняття й умови охороноздатності корисної моделі та промислового зразка. Співвідношення понять винаходу та корисної моделі. 4. Суб'єкти права промислової власності права. Співавторство. 5. Оформлення прав на винахід. Правові форми охорони винаходів. 6. Особисті немайнові права авторів винаходів, корисних моделей, промислових зразків. 7. Виключні права патентоволодільця і першокористувача. Права на службовий винахід. 8. Цивільно-правовий захист прав авторів і патентоволодільців. 9. Право інтелектуальної власності на наукове відкриття. 10. Право інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу. 11. Право інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію. 12. Право інтелектуальної власності на сорти рослин. 13. Право інтелектуальної власності на породи тварин.
19.	**Права на засоби індивідуалізації товарів та їх виробників** 1. Комерційне (фірмове) найменування. 2. Принципи комерційних (фірмових) найменувань. Структура комерційного (фірмового) найменування. 3. Суб'єкти прав на знаки для товарів і послуг. 4. Загальна характеристика прав суб'єктів засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг, що випливають з охоронного документа. 5. Торгові марки. 6. Зазначення походження товарів: поняття та види. 7. Назва місця походження товару. 8. Географічне зазначення походження товару. 9. Спільні та відмінні риси НМП товару та ГЗП товару. 10. Захист прав на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг.
20.	**Поняття та система зобов'язань** 1. Поняття зобов'язання та зобов'язального права. Місце зобов'язального права як інституту цивільного права. 2. Елементи зобов'язань. 3. Підстави виникнення зобов'язань. 4. Види зобов'язань залежно від економічних і юридичних ознак. 5. Множинність осіб у зобов'язаннях. 6. Заміна кредитора та боржника у цивільно-правовому зобов'язанні. 7. Поняття і принципи виконання зобов'язань. Принцип реального виконання зобов'язань. 8. Строк виконання зобов'язань. 9. Місце виконання зобов'язань. 10. Спосіб виконання зобов'язань. 11. Виконання часткових солідарних, субсидіарних зобов'язань.
21.	**Способи забезпечення виконання зобов'язань. Припинення зобов'язань** 1. Поняття способів забезпечення виконання зобов'язань 2. Види способів забезпечення виконання зобов'язань. 3. Класифікація способів забезпечення виконання зобов'язань. 4. Неустойка: поняття, значення та види. 5. Поняття поруки. Особливості відповідальності поручителя.

	6. Поняття та загальна характеристика гарантії. Відмежування гарантії від поруки. 1. Поняття та значення завдатку. Відмежування завдатку від авансу. 2. Застава та її види. Застава нерухомості (іпотека). 3. Особливості застави майнових прав, цінних паперів, товарів в обороті. 4. Притримання як спосіб забезпечення виконання зобов'язань. 5. Довірча власність як забезпечення виконання зобов'язань. 6. Підстави припинення зобов'язань.
22.	**Цивільно-правова відповідальність** 1. Поняття та значення цивільно-правової відповідальності. 2. Види цивільно-правової відповідальності. 3. Умови (підстави) цивільно-правової відповідальності. 4. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.

Завдання для самостійної роботи

№	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
1.	**Цивільне право в системі права України** 1. Опрацювати питання: Чи можна вважати цивільне право «приватним правом у чистому вигляді» в умовах посилення публічно-правового регулювання приватних відносин? Навести приклади поєднання приватноправових і публічно-правових засад у цивільному законодавстві України. 2. Знайти та проаналізувати судові рішення, у яких виникло питання щодо розмежування цивільних і публічно-правових відносин. Визначити критерії, якими керувався суд. 3. Підготувати презентацію на тему: «Цивільне право в системі права України: сучасні тенденції розвитку та взаємодія з іншими галузями права». 4. Порівняти місце цивільного права в системі права України та однієї із зарубіжних держав. Визначити спільні та відмінні ознаки.	4
2.	**Джерела цивільного права** 1. Опрацювати питання: Чи може судова практика бути джерелом цивільного права України? Порівняти значення правових позицій Верховного Суду, Конституційного Суду України та практики ЄСПЛ. 2. Знайти і проаналізувати судові рішення, у якому суд застосував аналогію закону або аналогію права. 3. Підготувати презентацію на тему: «Джерела цивільного права України: традиційні та сучасні підходи». 4. Порівняти роль судової практики як джерела приватного права в Україні та в одній із країн англо-американської правової сім'ї.	4
3.	**Основні риси цивільного права зарубіжних країн** 1. Порівняти правове регулювання одного з інститутів цивільного права України та Німеччини, Франції, Польщі, Великої Британії або США. 2. Підготувати презентацію на тему: «Що може запозичити українське цивільне право з досвіду зарубіжних правопорядків?». 3. Знайти судові рішення іноземного суду з цивільних справ та	4

	порівняти підхід суду до вирішення спору з підходами українських судів у подібних правовідносинах. 4. Порівняти правове регулювання правочинів, юридичних осіб або права власності в Україні та одній із держав ЄС. Сформулювати пропозиції щодо можливого використання зарубіжного досвіду в Україні.	
4.	**Цивільне правовідношення** 1. Опрацювати питання: Чи може існувати цивільне правовідношення без чітко визначеного суб'єктивного цивільного права та юридичного обов'язку? Проаналізувати основні підходи цивілістичної доктрини. 2. Підготувати презентацію на тему: «Цивільне правовідношення в умовах цифровізації суспільства». 3. Скласти та презентувати схему юридичних фактів, необхідних для виникнення, зміни або припинення цивільного правовідношення. 4. Порівняти підходи до визначення структури цивільного правовідношення в українській та зарубіжній цивілістичній доктрині.	4
5.	**Фізичні особи як суб'єкт цивільних правовідносин** 1. Опрацювати питання: Чи відповідає сучасна модель цивільної дієздатності фізичної особи реаліям цифрового суспільства? 2. Знайти та проаналізувати судові рішення щодо обмеження цивільної дієздатності або визнання фізичної особи недієздатною. Визначити обставини, які суд визнав юридично значущими. 3. Підготувати презентацію на тему: «Цивільна дієздатність фізичної особи: традиційна модель та сучасні виклики». 4. Скласти проєкт заяви до суду про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи або про поновлення цивільної дієздатності. 5. Порівняти підходи України та однієї з держав ЄС до визначення обсягу цивільної дієздатності неповнолітніх осіб.	4
6.	**Юридичні особи** 1. Опрацювати питання: Юридична особа – самостійний суб'єкт цивільного права чи юридична конструкція для організації майнових відносин її учасників? Проаналізувати основні теорії юридичної особи. 2. Знайдіть та проаналізуйте судові рішення, у яких вирішувались питання про самостійність майна юридичної особи та відповідальність її учасників. 3. Підготувати презентацію на тему: «Юридична особа у XXI столітті: класична конструкція та нові виклики». 4. Скласти проєкт статуту юридичної особи. 5. Порівняти правове регулювання юридичних осіб корпоративного типу в Україні та одній із держав ЄС. 6. Опрацювати питання: Відповідальність учасників (засновників юридичної особи за зобовязаннями юридичної особи.	5
7.	**Держава як суб'єкт цивільних прав і обов'язків. Публічно правові утворення як суб'єкти цивільних правовідносин** 1. Опрацювати питання: *Чи може держава брати участь у цивільних правовідносинах нарівні з іншими учасниками*	4

	приватноправових відносин, якщо вона одночасно є носієм публічної влади? 2. Знайдіть судові рішення, у яких держава або територіальна громада виступала стороною цивільного спору. Визначити правовий статус відповідного публічно-правового утворення у спірних правовідносинах. 3. Підготувати презентацію на тему: *«Держава як учасник цивільних правовідносин: приватноправовий статус чи особливий правовий статус?»*. 4. Скласти правову позицію сторони у цивільній справі про відшкодування шкоди, завданої органом державної влади. 5. Порівняти особливості участі держави у приватноправових відносинах в Україні та в одній із держав ЄС.	
8.	**Об'єкти цивільних правовідносин** 1. Опрацювати питання: Чи можуть цифрові блага бути самостійними об'єктами цивільних прав? 2. Знайти судові рішення щодо спору про нетиповий об'єкт цивільних прав: інформацію, цифровий контент, майнові права інтелектуальної власності, цифровий актив тощо. Визначити правову природу відповідного об'єкта. 3. Підготувати презентацію на тему: «Нові об'єкти цивільних прав у цифрову епоху». 4. Скласти класифікацію запропонованих об'єктів цивільних прав та обґрунтувати критерії їх розмежування. 5. Порівняти правовий режим цифрових активів в Україні та одній із держав ЄС.	4
9.	**Правочини** 1. Опрацювати питання: Чи є натискання кнопки «Погоджуюсь» або використання цифрового сервісу вчиненням правочину? Обґрунтувати відповідь із посиланням на цивільне законодавство. 2. Знайти та проаналізувати судову практику щодо недійсності правочинів. Визначити, яку саме вимогу щодо його дійсності було порушено та які правові наслідки настали. 3. Підготувати презентацію на тему: «Специфіка правочину в цифровому середовищі». 4. Скласти проєкт заяви про відмову від правочину. 5. Порівняти підстави недійсності правочинів за Цивільним кодексом України та цивільним законодавством Німеччини або Франції.	4
10.	**Представництво** 1. Опрацювати питання: Чи здатні електронні сервіси та цифрова ідентифікація змінити традиційне розуміння цивільного представництва? 2. Знайти судові рішення щодо перевищення представником своїх повноважень. Визначити правові наслідки таких дій. 3. Підготувати презентацію на тему: «Представництво в умовах цифровізації цивільного обороту». 4. Скласти проєкт довіреності на вчинення конкретного правочину з визначенням обсягу повноважень представника. 5. Порівняти інститут представництва в Україні та одній із держав ЄС.	4
11.	**Строки здійснення цивільних прав і виконання цивільних**	5

	обов'язків. Захист цивільних прав 1. Опрацювати питання: Позовна давність – гарантія правової визначеності чи перешкода для захисту порушеного цивільного права? Сформулювати аргументи на підтримку обох підходів. 2. Знайти судові рішення щодо застосування позовної давності та визначити момент початку її перебігу. З'ясувати, чи були підстави для її зупинення або переривання. 3. Підготувати презентацію на тему: «Позовна давність у цивільному праві: проблеми теорії та судової практики». 4. Скласти проєкт позовної заяви про захист порушеного цивільного права із зазначенням обставин, пов'язаних із позовною давністю. 5. Порівняти правове регулювання позовної давності в Україні та одній із держав ЄС.	
12.	**Загальні положення про особисті немайнові права фізичних осіб** 1. Опрацювати питання: Особисті немайнові прав фізичної особи в умовах розвитку біомедицини, цифрових технологій та штучного інтелекту. 2. Знайти судові рішення щодо захисту честі, гідності, ділової репутації, права на приватне життя, зображення або іншого особистого немайнового права. Визначити спосіб захисту, обраний позивачем, та оцінити його ефективність. 3. Підготувати презентацію на тему: «Особисті немайнові права в цифрову епоху». 4. Скласти проєкт позовної заяви про захист особистого немайнового права на основі запропонованої фабули. 5. Опрацювати питання: Чи повинна фізична особа мати право вимагати видалення цифрового контенту, створеного або поширеного без її згоди? Порівняти право на приватність, право на зображення та право на захист персональних даних.	4
13.	**Загальні положення про право власності** 1. Опрацювати питання: Довірча власність: поняття, суб'єкти, підстави виникнення та припинення. 2. Опрацювати питання: Межі здійснення права власності та випадки його обмеження в інтересах інших осіб і суспільства. 3. Знайти судові рішення щодо спору про виникнення, здійснення або припинення права власності. Визначити, які юридичні факти стали підставою для виникнення або припинення права власності та як суд обґрунтував свою позицію. 4. Підготувати презентацію на тему: «Право власності у XXI столітті». 5. Порівняти правове регулювання змісту та меж права власності в Україні та одній із держав ЄС. Визначити спільні та відмінні підходи. 6. Опрацювати питання: Чи може суспільний інтерес бути підставою для обмеження права приватної власності? Навести приклади з українського законодавства та практики ЄСПЛ.	4
14	**Правовий режим майна суб'єктів цивільних правовідносин** 1. Опрацювати питання: Значення майнової відокремленості юридичної особи. 2. Знайти судові рішення щодо спору про правовий режим	4

	майна фізичної або юридичної особи. Визначити, на якій правовій підставі суд встановив належність майна відповідному суб'єкту. 3. Підготувати презентацію на тему: «Майно юридичної особи та майно її учасників: де проходить межа?». 4. Скласти порівняльну таблицю правового режиму державного, комунального, приватного та спільного майна. 5. Порівняти правове регулювання спільної власності в Україні та одній із держав ЄС.	
15	**Права на чужі речі** 1. Опрацювати питання: Чи є право на чужу річ самостійним речовим правом чи обмеженням права власника? Обґрунтувати власну позицію. 2. Знайти судові рішення щодо сервітуту, емфітевзису або суперфіцію. Визначити підстави виникнення права на чужу річ, його зміст та правові наслідки для власника майна. 3. Підготувати презентацію на тему: «Права на чужі речі в сучасному цивільному праві: навіщо власнику обмежувати власне право?». 4. Скласти проєкт договору про встановлення земельного сервітуту або іншого речового права на чуже майно. 5. Порівняти правове регулювання сервітуту в Україні та одній із держав континентальної Європи. 6. Опрацювати питання: Чи можна вважати емфітевзис та суперфіцій альтернативою набуттю права власності на землю? Навести аргументи «за» і «проти».	4
16	**Захист права власності** 1. Опрацювати питання: Чи завжди власник має право вимагати повернення своєї речі від фактичного володільця? Проаналізувати співвідношення права власності та добросовісного володіння. 2. Знайти і проаналізувати судові рішення щодо застосування речово-правових способів захисту права. Визначити спосіб захисту, обраний позивачем, та оцінити його відповідність характеру порушення. 3. Підготувати презентацію на тему: «Віндикаційний і негаторний позови: класичні способи захисту чи інструменти, що потребують переосмислення». 4. Скласти проєкт позовної заяви про витребування майна з чужого незаконного володіння. 5. Проаналізувати судову практику щодо витребування майна від добросовісного набувача. Сформулювати умови, за яких власник може вимагати повернення майна.	4
17	**Авторське право та суміжні права** 1. Опрацювати питання: Кому належать права на твір, створений за допомогою штучного інтелекту? Проаналізувати можливі підходи до визначення правового статусу такого результату. 2. Знайти судові рішення щодо захисту порушеного авторського права або суміжних прав. Визначити, яке право було порушено, які докази подали сторони та який спосіб захисту застосував суд. 3. Підготувати презентацію на тему: «Авторське право в епоху	4

	штучного інтелекту». 4. Скласти проєкт договору про передання майнових прав інтелектуальної власності на твір. 5. Проаналізувати правову ситуацію щодо використання фотографії, музичного твору, відео або тексту з мережі Інтернет без дозволу правовласника. Визначити можливі способи правомірного використання такого об'єкта. 6. Порівняти правове регулювання авторського права в Україні та одній із держав ЄС або США. Особливу увагу звернути на використання творів у цифровому середовищі.	
18	**Промислова власність** 1. Опрацювати питання: Чи повинна патентна система захищати будь-яке технологічне рішення, якщо воно відповідає формальним умовам патентоздатності? Проаналізувати співвідношення приватного інтересу винахідника та суспільного інтересу. 2. Знайти судове рішення щодо порушення прав на винахід, корисну модель або промисловий зразок. Визначити обсяг правової охорони відповідного об'єкта. 3. Підготувати презентацію на тему: «Патент у цифрову епоху: стимул інновацій чи перешкода для технологічного розвитку?». 4. Скласти алгоритм дій особи від моменту створення винаходу до отримання правової охорони. 5. Порівняти умови патентоздатності винаходу в Україні та одній із держав ЄС. 6. Проаналізувати дискусійне питання: Чи повинні програмне забезпечення та алгоритми отримувати патентну охорону? Навести аргументи різних підходів.	5
19	**Права на засоби індивідуалізації товарів та їх виробників** 1. Опрацювати питання: Чи може відома назва бренду, колір, форма упаковки або інший елемент оформлення товару бути самостійним засобом індивідуалізації? 2. Знайти судові рішення щодо спору про торговельну марку, комерційне найменування або географічне зазначення. Визначити характер порушення та спосіб захисту правовласника. 3. Підготувати презентацію на тему: «Бренд як об'єкт правової охорони». 4. Скласти проєкт заявки на реєстрацію торговельної марки із визначенням позначення та переліку товарів і послуг. 5. Проаналізувати ситуацію щодо використання схожої торговельної марки конкурентом. Визначити, чи існує ймовірність змішування та які способи захисту може використати правовласник. 6. Порівняти правову охорону торговельних марок в Україні та одній із держав ЄС.	4
20	**Поняття та система зобов'язань** 1. Опрацювати питання: Чи можна вважати зобов'язання виключно правовим зв'язком між кредитором і боржником? Проаналізувати складні зобов'язальні конструкції та участь у	4

	них третіх осіб. 2. Знайти судові рішення щодо виникнення, зміни або припинення зобов'язання. Визначити юридичний факт, який став підставою виникнення зобов'язання, та його суб'єктний склад. 3. Скласти схему класифікації цивільно-правових зобов'язань за різними критеріями та проілюструвати кожен вид конкретним прикладом. 4. Порівняти систему зобов'язального права України та Німеччини, Франції або іншої держави континентальної правової сім'ї.	
21	**Способи забезпечення виконання зобов'язань. Припинення зобов'язань** 1. Опрацювати питання: Чи здатні традиційні способи забезпечення виконання зобов'язань ефективно працювати в умовах сучасного цивільного обороту? Визначити переваги та недоліки окремих способів забезпечення. 2. Знайти судові рішення щодо поруки, гарантії, застави, завдатку, неустойки або іншого способу забезпечення виконання зобов'язання. Визначити умови застосування відповідного способу та правові наслідки його порушення. 3. Підготувати презентацію на тему: «Забезпечення виконання зобов'язань у сучасному цивільному обороті: чи достатньо класичних способів?». 4. Скласти проєкт договору поруки. 5. Порівняти способи забезпечення виконання зобов'язань за цивільним законодавством України та однієї з держав ЄС. 6. Опрацювати питання: Чи завжди припинення основного зобов'язання автоматично припиняє всі пов'язані з ним забезпечувальні правовідносини?	4
22	**Цивільно-правова відповідальність** 1. Опрацювати питання: Компенсаційна, превентивну та інші функції цивільно-правової відповідальності. 2. Знайти судові рішення про відшкодування майнової або моральної шкоди. Визначити склад цивільного правопорушення та встановити, які обставини суд визнав підставою відповідальності. 3. Підготувати презентацію на тему: «Цивільно-правова відповідальність у сучасному суспільстві: компенсація шкоди чи покарання порушника?». 4. Скласти проєкт позовної заяви про відшкодування майнової або моральної шкоди. 5. Порівняти підстави та умови цивільно-правової відповідальності в Україні та одній із держав ЄС. 6. Опрацювати питання: Чи повинна особа відповідати за шкоду, заподіяну автономною системою або штучним інтелектом, якщо встановити конкретну помилку людини неможливо?	4
		91

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Оцінювання самостійної роботи базується на таких критеріях: повнота виконання завдання, рівень творчої та аналітичної обробки матеріалу, якість оформлення, здатність до презентації результатів та аргументації власних рішень. Максимальна кількість балів за одне самостійне завдання – 1,5 бала, які враховуються у загальній сумі балів поточного та рубіжного контролю. Самостійні завдання спрямовані на розвиток професійних навичок, формування творчого мислення.

Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються традиційні та інноваційні освітні технології, спрямовані на формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань, практичних умінь і навичок, розвиток критичного та аналітичного мислення, здатності самостійно опрацьовувати нормативний і навчально-науковий матеріал, аргументувати власну правову позицію та застосовувати набуті знання для вирішення практичних завдань.

Застосовуються методи формування практичних умінь і навичок, зокрема розв’язування ситуативних і практичних задач, аналіз конкретних правових ситуацій, опрацювання та аналіз нормативно-правових актів, судової практики, підготовка, розробка та захист презентацій, виконання проєктних і самостійно-дослідницьких завдань. Для стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів використовуються навчальні дискусії, проблемні запитання, створення проблемних ситуацій, заохочення та стимулювання пізнавальної активності, що сприяють формуванню самостійності суджень, зацікавленості у предметі навчальної дисципліни та готовності до пошуку обґрунтованих способів вирішення правових проблем. Серед словесних методів навчання застосовуються бесіда та дискусія як форми діалогічної взаємодії викладача зі здобувачами освіти, спрямовані на обговорення ключових питань навчальної дисципліни, з’ясування проблемних аспектів правового регулювання, аргументацію та зіставлення різних наукових і правових позицій. Для контролю та самоконтролю результатів навчання використовуються усне та письмове опитування, тестування, виконання практичних завдань, аналіз результатів самостійної роботи, а також прийоми самоконтролю, що дають змогу здобувачам оцінювати рівень засвоєння навчального матеріалу та виявляти напрями подальшого вдосконалення знань і практичних компетентностей. Важливе місце посідають методи інтерактивного та активного навчання, зокрема аналіз конкретних ситуацій (case study), детальне обговорення проблемних правових випадків, робота в парах і малих групах, колективне вирішення практичних задач, діалоги та дискусії. Інтерактивне (комунікативне) навчання ґрунтується на організації активної взаємодії між здобувачами освіти та викладачем, а також між самими здобувачами, у процесі якої навчання набуває соціального та колективного характеру. Основними прийомами такого навчання є колективні дискусії, діалоги, спільний аналіз правових ситуацій і вироблення аргументованих правових позицій під час вирішення задач. У процесі викладання навчальної дисципліни використовуються інформаційно-комунікаційні технології, технології студентоцентрованого навчання та проєктна діяльність, що забезпечують активне залучення здобувачів до освітнього процесу, індивідуалізацію навчання та розвиток навичок самостійної роботи. Поєднуються традиційні та інтерактивні форми і методи навчання, серед яких лекція-візуалізація, проблемна лекція, семінар-дискусія, семінар-діалог, самостійно-дослідницька робота, аналіз і вирішення ситуативних задач, робота в парах і групах, розробка та захист презентацій, аналіз нормативно-правових актів і судової практики.

Застосування комплексу зазначених методів і технологій забезпечує поєднання теоретичної та практичної складових навчання, сприяє формуванню професійних правничих компетентностей, навичок юридичного аналізу, правової аргументації, комунікації та самостійного прийняття обґрунтованих правових рішень.

Система контролю та оцінювання

Методи поточного контролю*:* індивідуальне та фронтальне усне опитування, бліц-опитування; письмові самостійні роботи (есе, написання тематичних глосаріїв тощо); ведення термінологічного словника; виконання практичних (індивідуальних та групових) завдань; тестування за окремими змістовими модулями, підготовка і захист відповідних схем, таблиць, діаграм, графіків; розв'язання кейсів з практичних завдань і задач-казусів; аналіз та обґрунтування (чи заперечення) судових рішень; презентація результатів виконаних завдань і досліджень; підготовка оглядів спеціальної літератури, виступи на наукових заходах; інші видів індивідуальних та групових завдань; самоконтролю тощо.

Кількість заходів та форми проведення поточного контролю, а також критерії оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за кожною формою контролю визначається викладачем кафедри самостійно у відповідності до принципів академічної свободи.

Форма підсумкового контролю – іспит.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ У МЕЖАХ ОП «ПРАВО» З НАВЧАЛЬНОЇ ОБОВ'ЯЗКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО (ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА)»

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу вищої освіти виставляються оцінки за національною (традиційною) шкалою відповідно до затверджених критеріїв оцінювання затверджених на засіданні кафедри приватного права (Протокол №1 від 29.08.2021р.) з урахуванням Положення «Про організацію освітнього процесу в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича».

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ та виконання письмового завдання під час практичного заняття	Критерії оцінювання
5 балів	Студент бездоганно засвоїв теоретичний матеріал теми заняття; в повному обсязі володіє здатністю застосовувати знання завдань, принципів, доктрини корпоративного права та його правових інститутів; вільно самостійно та аргументовано викладає особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань; демонструє здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності; логічно визначає належні та прийнятні для юридичного аналізу факти, провівши збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел, доступних інформаційних технологій і баз даних; володіє здатністю до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації; логічно, критично і системно аналізує документи, розуміє їх правовий характер і значення. Правильно вирішив усі практичні завдання
4 бали	Студент добре засвоїв теоретичний матеріал заняття; достатньо повно володіє здатністю застосовувати знання завдань, принципів, доктрини корпоративного права та його правових

	інститутів; викладає особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права під час усних виступів та письмових відповідей; в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу; логічно визначає належні та прийнятні для юридичного аналізу факти, провівши збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел, доступних інформаційних технологій і баз даних; володіє здатністю до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації; логічно, критично і системно аналізує документи, розуміє їх правовий характер і значення. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість практичних завдань
3 бали	Студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної теми; в цілому володіє здатністю застосовувати знання завдань, принципів, доктрини корпоративного права та його правових інститутів; фрагментарно викладає особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права; намагається викладати основний зміст навчального матеріалу під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, доступних інформаційних технологій і баз даних, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища. Правильно вирішив половину практичних завдань
2 бали	Студент не в повному обсязі опанував навчальний матеріал теми; не в повному обсязі володіє здатністю застосовувати знання завдань, принципів, доктрини корпоративного права та його правових інститутів; не знає наукових фактів, визначень; фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права під час усних виступів та письмових відповідей; недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності; майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані. Правильно вирішив меншість практичних завдань
1 бал	Студент частково володіє здатністю застосовувати знання завдань; не в змозі викласти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права, зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі практичні завдання
0 балів	Студент не володіє здатністю застосовувати знання завдань, принципів, викласти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права; не спроможний викласти навчальний матеріал з дисципліни; відсутнє наукове мислення,

	практичні навички не сформовані; не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного практичного завдання

Доповнення виступу:

2 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

2 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

1 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Експрес-контроль:

2 бали нараховуються студентам, які вільно володіють усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлюють свої думки.

1 бал отримують студенти, які частково володіють матеріалом та можуть окреслити лише деякі проблеми теми.

Підготовка творчих завдань (есе, дайджест):

Есе – це самостійна творча робота, де у вільній формі висловлюються особисті думки на тему, передбачену Робочою програмою навчальної дисципліни. Головна мета есе – це самостійне розкриття студентом на підставі опрацьованого матеріалу теми, проблеми, питання.

Дайджест – це добір уривків з різних джерел на певну тематику. У форматі дайджестів можна зробити системний аналіз будь-якого теоретичного положення, розкрити різні точки зору на будь-яку проблему, тему, питання та зробити узагальнюючі висновки.

2 бали отримують студенти, які можуть виокремити з різних джерел основні положення, структурно об’єднати їх, коротко проаналізувати кожне з них та зробити ґрунтовні узагальнюючі висновки.

1 бал отримують студенти, які в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерел, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків.

Примітка: При виставленні модульної оцінки (балів) враховується якість виконання студентами завдань, їх виступи, активність у дискусії на практичному і лекційному заняттях, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (*аудиторна та самостійна робота*)																						Кількість балів (іспит)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1												Змістовий модуль № 2											
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	Т12	Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	50	100
2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	3	3	3	2	3	2		

Т1, Т2 ... Т12 – теми змістових модулів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ У МЕЖАХ ОП «ПРАВО» З НАВЧАЛЬНОЇ ОБОВ’ЯЗКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО (ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА)»

Оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни здійснюється к*умулятивним методом:* 50 % майбутньої підсумкової оцінки з навчальної дисципліни студент набирає методом додавання балів, одержаних ним на кожному практичному

занятті. Ще 50 % майбутньої підсумкової оцінки з навчальної дисципліни студент набирає під час іспиту з навчальної дисципліни.

Максимальна кількість балів Іспит 50 балів	**Оцінка за шкалою ЄКТС**	**Критерії оцінювання знань студентів**
Відмінно 45-50	**A** (90-100)	Студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, аргументовано його викладає під час усної та письмової відповідей. Наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу. Здатний розв'язувати ускладнені кейси (казуси), завдання та вміє використовувати при цьому належним чином нормативну базу, судову практику (вітчизняну та європейську). Володіє відповідною науково-правовою термінологією. Правильно вирішує 90 або більше відсотків тестових завдань. Показав високий рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.
Добре 39-44	**B** (80-89)	Студент достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних та письмових відповідей. Здатний розв'язувати кейси (казуси), завдання із посиланням на положення нормативно-правових актів та судову практику. На достатньому рівні володіє відповідною науково-правовою термінологією. Проте, під час усної відповіді, вирішення практичних завдань, казусів інколи не вистачає аргументації, послідовності у викладі матеріалу. Допускається окремих несуттєвих неточностей та незначних помилок. Правильно вирішує 80-89 відсотків тестових завдань. Показав достатній рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.
Добре 33-38	**C** (70-79)	Студент демонструє загалом добрі знання навчального матеріалу. Під час усних та письмових відповідей робить помітні помилки, неточності. Не достатньо чітко робить певні узагальнення та висновки. Може самостійно розв'язувати стандартні, типові кейси (казуси), завдання, що не потребують детального аналізу нормативно-правових актів та судової практики. Не в повному обсязі володіє відповідною науково-правовою термінологією. Правильно вирішує 70-79 відсотків тестових завдань. Показав базовий рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.
Задовільно 27-32	**D** (60-69)	Студент демонструє посередні знання навчального матеріалу, викладає його основний зміст, але без глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування, аргументації та використання усіх необхідних нормативно-правових актів та основної літератури. Під

		час усних і письмових відповідей допускається суттєвих неточностей та помилок, внаслідок чого відповідь є неповною. В мінімальному обсязі опрацьовує рекомендовану літературу. Може самостійно розв'язувати кейси (казуси), завдання низького рівня складності. Володіє лише базовою науково-правовою термінологією. Правильно вирішує 60-69 відсотків тестових завдань. Показав посередній рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.
Задовільно 21-26	**E** (50-59)	Студент демонструє мінімальний рівень знань навчального матеріалу. Під час усних та письмових відповідей узагальнення та висновки відсутні, не орієнтується в базових для навчального курсу нормативно-правових актах. Може самостійно розв'язати найпростіші, типові казуси (кейси), завдання за зразком. В мінімальному обсязі опрацьовує основну літературу. Володіє лише базовою науково-правовою термінологією. Правильно вирішує 50-59 відсотків тестових завдань. Показав досить низький рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.
Незадовільно 16-20	**Fx** (35-49)	Студент не засвоїв навчальний матеріал курсу, дає неправильні відповіді на більшість поставлених теоретичних, практичних запитань. Під час усної та письмової відповідей демонструє елементарну, фрагментарну обізнаність з правових питань. У відповіді цілком відсутня самостійність, лише за допомогою викладача може сформулювати основні положення курсу. Володіє лише незначною частиною базової науково-правової термінології. Не може самостійно розв'язати найпростіші, типові казуси (кейси), завдання. Правильно вирішує 35-49 відсотків тестових завдань. Рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики – примітивний.
Незадовільно 0-15	**F** (1-34)	Студент не засвоїв навчальний матеріал з курсу, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні запитання та пасивно поводить себе на практичних заняттях. Володіє лише окремими основними правовими термінами. Не вміє розв'язувати найпростіші типові казуси (кейси), завдання. Правильно вирішує лише 1-34 відсотків тестових завдань. Не проявляє навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни «Цивільне право (загальна частина)» на підсумковому контролі (комбіновановаому іспиті)

Комбінована діагностика знань, умінь та навичок студентів з кожного компонента освітньої програми здійснюється на основі результатів проведення поточного і підсумкового контролю знань (іспиту). Завданням підсумкового контролю є перевірка глибини засвоєння студентом програмного матеріалу освітнього компонента, логіки та

взаємозв'язків між окремими його розділами, здатності до творчого використання набутих знань; уміння сформувати своє ставлення до певної проблеми, що випливає зі змісту освітнього компонента тощо.

Комулятивний метод оцінювання передбачає, що 50 % (50 балів) підсумкової оцінки з навчальної дисципліни студент/студентка набирає шляхом додавання балів, одержаних ним за два модулі. Решту 50 % (50 балів) підсумкової оцінки з навчальної дисципліни студент/студентка набирає під час складання комбінованого іспиту.

Комбінований іспит складається з двох частин: 1) усна відповідь на питання теоретичного характеру (екзаменаційні білети) (25 балів); 2) розв'язання тестових завдань (25 балів).

Загальні критерії оцінювання

Максимальна кількість балів Іспит 50 балів	**Оцінка за шкалою ЄКТС**	**Критерії оцінювання знань студентів**
Відмінно 45-50	**A** (90-100)	Студент/студентка в повному обсязі володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури; аргументовано висловлює свої думки; протягом усього навчального курсу проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань під час самостійної роботи. Володіє понятійно-категоріальним апаратом відповідної навчальної дисципліни на поглибленому або високому рівнях. Вільно, аргументовано викладає теоретичний матеріал під час усної та письмової відповідей та наводить приклади у контексті тематичного матеріалу. Студент/студентка здатні розв'язувати ускладнені кейси (казуси), завдання та використовувати при цьому основну та додаткову нормативну базу, судову практику (вітчизняну та європейську). Студент/студентка самостійно формулює правові узагальнення та висновки. Повно та ґрунтовно засвоїв/ла всі теми навчальної програми вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав/ла усі завдання кожної теми та поточного модульного контролю в цілому. **Під час усної частини іспиту** студент/студентка виявив/ла всебічне, систематичне і глибоке знання навчального матеріалу, самостійно, вільно, вичерпно, логічно та аргументовано його викладає, використовуючи при цьому відповідну термінологію, приклади, нормативну базу. Студент/студентка правильно відповідає на всі поставлені основні запитання та додаткові, що мають на меті з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається. При цьому студент може допустити 1-2 незначні помилки з фактичного матеріалу. Під час виконання тестової частини іспиту студент/студентка правильно вирішує 90 і більше відсотків тестових завдань.
Добре 39-44	**B** (80-89)	Студент/студентка в достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури; аргументовано висловлює свої думки. Володіє понятійно-категоріальним апаратом

		відповідної навчальної дисципліни на достатньому рівні. Вільно, з частковою аргументацією викладає теоретичний матеріал під час усної та письмової відповідей, наводить приклади у контексті тематичного матеріалу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Студент/студентка здатні розв'язувати кейси (казуси), завдання із посиланням на положення основних і частково додаткових нормативно-правових актів та судову практику. Студент/студентка може самостійно формулювати правові узагальнення та висновки. Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв/ла окремі питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав/ла завдання кожної теми та модульного поточного контролю в цілому. **Під час усної частини іспиту** студент/студентка правильно відповідає на всі поставлені основні запитання, з використанням відповідної термінології. нормативної бази та частково прикладів. Проте при правильному і в цілому зв'язному, логічному, послідовному викладі матеріалу, студент/студентка допускає у відповіді неточності (неповнота аргументації, недоліки у послідовності викладу матеріалу, незначні помилки, залишилась нерозкритою частина білета за умови, що принципові моменти запитань були розкриті правильно тощо), але володіє необхідними знаннями для їх самостійного усунення, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача. Надає недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача, що мають на меті з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається. Загалом студент/студентка може допустити 2-3 незначні помилки з фактичного матеріалу. Під час виконання тестової частини іспиту студент правильно вирішує 80-89 відсотків тестових завдань.
Добре **33-38**	**С** (70-79)	Студент/студентка демонструє загалом добрі знання (частково-структуровані) навчального матеріалу на підставі вивченої основної літератури; не здатен/на аргументовано висловлювати свої думки; частково володіє основним понятійно-категоріальним апаратом відповідної навчальної дисципліни. Під час усної та письмової відповідей робить помітні помилки, неточності. В цілому володіє навчальним матеріалом на базовому рівні, викладає його основний зміст без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки, без наведення прикладів або примітивних (прикладів) у контексті тематичного матеріалу. Студент/студентка здатні розв'язувати стандартні, типові кейси (казуси), завдання, що не потребують детального аналізу нормативно-правових актів та судової практики. Студент/студентка формулює правові узагальнення та висновки із допомогою викладача. Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв/ла деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст ряду

		питань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання кожної теми та модульного поточного контролю в цілому виконав/ла не повністю. **Під час усної частини іспиту** студент/студентка правильно відповідає на два із трьох поставлених основних запитань, при цьому відповідь неповна, непослідовна, нечітка, з частковим використанням відповідної основної термінології, нормативної бази. Студент/студентка надає неправильні або примітивні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається. Під час виконання тестової частини іспиту студент/студентка правильно вирішує 70-79 відсотків тестових завдань.
Задовільно 27-32	**D** (60-69)	Студент/студентка демонструє посередні знання навчального матеріалу, викладає його основний зміст, але без глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування, аргументації та використання усіх необхідних нормативно-правових актів та основної літератури. Володіє базовим понятійно-категоріальним апаратом навчальної відповідної дисципліни. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві неточності. Студент/студентка здатні розв'язувати кейси (казуси), завдання низького рівня складності та використовувати при цьому лише деякі із основних нормативних актів. Студент/студентка не здатен сформулювати правові узагальнення та висновки або робить це на примітивному рівні. Засвоїв/ла лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, окремі завдання кожної теми модульного контролю не виконав/ла. **Під час усної частини іспиту** студент/студентка правильно відповідає на два і менше поставлених основних запитань, виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її. Загалом студент/студентка демонструє посередні знання навчального матеріалу, викладає засвоєний програмний матеріал фрагментарно, поверхнево (без достатньої аргументації та обґрунтування). Студент/студентка надає неправильні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом/студенткою матеріалу, що ним викладається. Під час виконання тестової частини іспиту студент/студентка правильно вирішує 60-69 відсотків тестових завдань.
Задовільно 21-26	**E** (50-59)	Студент/студентка демонструє мінімальний рівень знань навчального матеріалу, викладає його основний зміст, але без глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування, аргументації та використання усіх необхідних

		нормативно-правових актів та основної літератури. Під час усних та письмових відповідей узагальнення та висновки відсутні, не орієнтується в базових для навчального курсу нормативно-правових актах. Може самостійно розв'язати найпростіші, типові казуси (кейси), завдання за зразком. В мінімальному обсязі опрацьовує основну літературу. Володіє лише базовою науково-правовою термінологією. Студент/студентка здатні розв'язувати кейси (казуси), завдання низького рівня складності та використовувати при цьому деякі із основних нормативних актів. Студент/студентка не здатен/на сформулювати правові узагальнення та висновки або робить це на примітивному рівні. Засвоїв/ла лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав/ла лише окремі завдання кожної теми та модульного контролю в цілому. **Під час усної частини іспиту** студент/студентка правильно відповідає на одне з поставлених основних запитань. При цьому відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі; допускає грубі помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача; студент/студентка виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви. Загалом студент/студентка демонструє мінімальний рівень знань навчального матеріалу, володіючи лише базовою науково-правовою термінологією, без виявлення здатностей до самостійного узагальнення та підведення підсумків, не орієнтується в базових для навчального курсу нормативно-правових актах. Студент/студентка надає неправильні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається. Під час виконання тестової частини іспиту студент правильно вирішує 50-59 відсотків тестових завдань.
Незадовільно 16-20	**Fx** (35-49)	Студент/студентка не засвоїв/ла навчальний матеріал курсу, дає неправильні відповіді на більшість поставлених теоретичних, практичних запитань. Під час усної та письмової відповідей демонструє елементарну, фрагментарну обізнаність з правових питань. У відповіді цілком відсутня самостійність, лише за допомогою викладача може сформулювати основні положення курсу. Володіє лише незначною частиною базової науково-правової термінології. Не може самостійно розв'язати найпростіші, типові казуси (кейси), завдання. Не засвоїв/ла більшості тем навчальної програми, не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав/ла більшості завдань кожної теми та модульного контролю в цілому. **Під час усної частини іспиту** студент/студентка правильно відповідає лише на одне із поставлених основних запитань, при цьому його/її відповідь

		фрагментарна, нечітка та неповна. Студент/студентка припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє їх навіть при вказівці на них викладача. Студент/студентка демонструє незасвоєння навчального матеріалу курсу, володіє лише незначною частиною базової науково-правової термінології, демонструє елементарну, фрагментарну обізнаність з правових питань без спроможності самостійно, без допомоги екзаменатора сформулювати основні положення курсу. Під час виконання тестової частини іспиту студент правильно вирішує 35-49 відсотків тестових завдань.
Незадовільно 0-15	**F** (1-34)	Студент/студентка не засвоїв/ла навчальний матеріал з курсу, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні запитання та пасивно поводить себе на практичних заняттях. Володіє лише правовими термінами, не вміє розв'язувати найпростіші типові казуси (кейси), завдання. Не засвоїв/ла навчальної програми, не вміє викласти зміст кожної теми навчальної дисципліни, не виконав/ла модульного контролю. **Під час усної частини іспиту** студент/студентка неправильно відповідає на всі поставлені основні та додаткові запитання; демонструє відсутність основоположних знань з навчальної дисципліни. Під час виконання тестової частини іспиту студент правильно вирішує лише 1-34 відсотків тестових завдань.

Критерії оцінювання усної відповіді
на питання теоретичного характеру

Максимальна кількість балів 25 балів	**Критерії оцінювання знань студентів під час усної відповіді**
Відмінно 23-25	Під час усної відповіді студент/студентка виявив/ла всебічне, систематичне і глибоке знання навчального матеріалу, самостійно, вільно, вичерпно, логічно та аргументовано його викладає, використовуючи при цьому відповідну термінологію, приклади, нормативну базу. Студент/студентка правильно відповідає на всі поставлені основні запитання та додаткові, що мають на меті з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається. При цьому студент/студентка може допустити 1-2 незначні помилки з фактичного матеріалу.
Добре 20-22	Під час усної відповіді студент/студентка правильно відповідає на всі поставлені основні запитання, з використанням відповідної термінології. нормативної бази та частково прикладів. Проте при правильному і в цілому зв'язному, логічному, послідовному викладі матеріалу, студент допускає у відповіді неточності (неповнота аргументації, недоліки у послідовності викладу матеріалу, незначні помилки, залишилась нерозкритою частина білета за умови, що принципові моменти запитань були розкриті правильно тощо), але володіє необхідними знаннями для їх самостійного усунення, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача. Надає недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача, що мають на меті з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається. Загалом студент/студентка може допустити 2-3 незначні помилки з фактичного матеріалу.
Добре 17-19	Під час усної відповіді студент/студентка правильно відповідає на два із трьох поставлених основних запитань, при цьому відповідь неповна, непослідовна, нечітка, з частковим використанням відповідної основної

	термінології. нормативної бази. Студент/студентка надає неправильні або примітивні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається.
Задовільно 14-16	Під час усної відповіді студент/студентка правильно відповідає на два і менше поставлених основних запитань, виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її. Загалом студент/студентка демонструє посередні знання навчального матеріалу, викладає засвоєний програмний матеріал фрагментарно, поверхнево (без достатньої аргументації та обґрунтування). Студент/студентка надає неправильні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається.
Задовільно 11-13	Під час усної відповіді студент/студентка правильно відповідає на одне з поставлених основних запитань. При цьому відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі; допускає грубі помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача; студент/студентка виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви. Загалом студент/студентка демонструє мінімальний рівень знань навчального матеріалу, володіючи лише базовою науково-правовою термінологією, без виявлення здатностей до самостійного узагальнення та підведення підсумків, не орієнтується в базових для навчального курсу нормативно-правових актах. Студент/студентка надає неправильні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається.
Незадовільно 8-10	Під час усної відповіді студент/студентка правильно відповідає лише на одне із поставлених основних запитань, при цьому його/її відповідь фрагментарна, нечітка та неповна. Студент/студентка припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє їх навіть при вказівці на них викладача. Студент/студентка демонструє незасвоєння навчального матеріалу курсу, володіє лише незначною частиною базової науково-правової термінології, демонструє елементарну, фрагментарну обізнаність з правових питань без спроможності самостійно, без допомоги екзаменатора сформулювати основні положення курсу.
Незадовільно 0-7	Під час усної відповіді студент/студентка неправильно відповідає на всі поставлені основні та додаткові запитання; демонструє відсутність основоположних знань з навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання
виконання тестових завдань

Максимальна кількість балів 25 балів	**Критерії оцінювання знань студентів**
Відмінно 23-25	Студентом (студенткою) правильно вирішено 90 або більше відсотків тестових завдань.
Добре 20-22	Студентом (студенткою) правильно вирішено 80-89 відсотків тестових завдань.
Добре 17-19	Студентом (студенткою) правильно вирішено 70-79 відсотків тестових завдань.
Задовільно	Студентом (студенткою) правильно вирішено 60-69 відсотків тестових завдань.

14-16	
Задовільно 11-13	Студентом (студенткою) правильно вирішено 50-59 відсотків тестових завдань.
Незадовільно 8-10	Студентом (студенткою) правильно вирішено 35-49 відсотків тестових завдань.
Незадовільно 0-7	Студентом (студенткою) правильно вирішено лише 1-34 відсотків тестових завдань.

Примітка:

Виконання тестових завдань здійснюється в системі Moodle ЧНУ (одна спроба). Результати тестування відображаються у відсотках (від 0 до 100 %).

Загальна оцінка за комбінований іспит

Загальна оцінка за усну відповідь на питання теоретичного характеру та виконання тестових завдань підраховується як сумарна кількість балів, отриманих з кожної складової. Загальна оцінка як результат складання іспиту визначається за шкалою ЄКТС і переводиться у національну шкалу оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	**Оцінка за шкалою ЄКТС**	
	Оцінка (бали)	**Пояснення за розширеною шкалою**
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

90-100 балів (відмінно) - виставляється студенту, який дав повну і правильну відповідь на всі питання, що базуються на знанні нормативно-правових актів, судової практики та спеціальної літератури. Прояви уміння застосування набуті знання до конкретних суспільно- економічних ситуацій та здібності аналізу джерел вивчення даного курсу.

80-89 балів (дуже добре) - виставляється студенту, який дав не цілком повну але правильну відповідь на всі питання, що базується на знанні.

70-79 балів (добре) - виставляється студенту, який дав повну і правильну відповідь, але не на всі питання, або відповідь не базується на всіх складових джерелах вивчення. Тобто знав нормативно-правовий акт та судову практику але не знав інформації, що міститься у спеціальній літературі, чи інформації, яка міститься у інших джерелах. Однак у підсумку йоговідповідь повинна базуватись не менше ніж на двох базових джерелах.

60-69 балів (задовільно) - виставляється студенту, який не дав вичерпної детальної відповіді на питання контрольних завдань і яка базується тільки на одному із рекомендованихджерел вивчення матеріалу.

50-59 балів (достатньо) - виставляється студенту, який не дав вичерпної (достатньої) відповіді на питання контрольних завдань та не може назвати джерела інформації навчальноїдисципліни.

0-49 балів (незадовільно) - виставляється студентові, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, незнайомий з основною юридичною літературою з курсу.

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю студента

1. Поняття цивільного права.
2. Предмет і метод цивільно-правового регулювання.
3. Система цивільного права.
4. Принципи та функції цивільного права.
5. Цивільне право як наука.
6. Цивільне право як навчальна дисципліна.
7. Поняття цивільного законодавства. Співвідношення цивільного законодавства і цивільного права.
8. Поняття системи цивільного законодавства.
9. Характеристика найважливіших нормативних актів цивільного права.
10. Роль судової практики у цивільному праві.
11. Тлумачення та застосування цивільного законодавства.
12. Аналогія права й аналогія закону у цивільному праві.
13. Дія цивільного законодавства.
14. Звичай у цивільному праві.
15. Значення цивільно-правового договору як форми врегулювання цивільних правовідносин.
16. Міжнародні договори в системі джерел цивільного права.
17. Порівняльне цивільне право: поняття, значення.
18. Основні цивільно-правові системи сучасності: поняття, види. Порівняння основних цивільно-правових інститутів в цих правових системах.
19. Фізичні особи як суб’єкт цивільних правовідносин
20. Цивільна правоздатність фізичних осіб. Її характерні риси.
21. Співвідношення правоздатності і суб’єктивного цивільного права.
22. Ім’я, місце проживання фізичної особи та її юридичне значення.
23. Цивільна дієздатність фізичних осіб та її види.
24. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи: порядок, правові наслідки, поновлення.
25. Визнання фізичної особи недієздатною: порядок, правові наслідки, поновлення.
26. Порядок, умови, правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою.
27. Порядок, умови, правові наслідки оголошення фізичної особи померлою.
28. Правовий статус осіб, зниклих безвісти: набуття правового статусу та правові наслідки.
29. Особливості правового статусу фізичних осіб-підприємців.
30. Акти цивільного стану.
31. Поняття й ознаки юридичної особи.
32. Правоздатність юридичних осіб. Дієздатність юридичних осіб.
33. Види юридичних осіб.
34. Способи виникнення юридичних осіб.
35. Порядок створення й установчі документи юридичних осіб.
36. Державна реєстрація юридичних осіб.
37. Органи юридичних осіб.
38. Припинення діяльності юридичної особи.

39. Індивідуалізація юридичних осіб.
40. Класифікація юридичних осіб.
41. Підприємницькі товариства:
42. Господарські товариства: поняття, види, правове регулювання діяльності. Залежне господарське товариство.
43. Виробничі кооперативи.
44. Непідприємницькі товариства.
45. Установа як організаційно-правова форма юридичних осіб.
46. Правовий статус філій і представництв.
47. Поняття, зміст і особливості цивільної правосуб'єктності держави.
48. Юридичні передумови цивільної правосуб'єктності територіальної громади та інших публічно-правових утворень.
49. Поняття та види об'єктів цивільного права.
50. Речі – об'єкти цивільних прав: поняття і класифікація.
51. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних правовідносин.
52. Майно та майновий комплекс як особливий об'єкт цивільних прав.
53. Цінні папери як об'єкти цивільних прав. Поняття і види.
54. Цифрова річ.
55. Дії, послуги, результати творчої діяльності як об'єкти цивільних прав.
56. Особисті немайнові блага.
57. Інформація – особливий об'єкт.
58. Поняття та ознаки правочину.
59. Єдність волі і волевиявлення як сутність правочину.
60. Умови дійсності правочинів.
61. Способи волевиявлення. Форма правочину.
62. Види правочинів.
63. Поняття недійсного правочину.
64. Правові підстави визнання правочинів недійсними.
65. Нікчемні та оспорювані правочини.
66. Фіктивні та удавані правочини.
67. Правові наслідки недійсності частини правочину.
68. Представництво.
69. Поняття, значення та загальна характеристика інституту представництва. Відмінність представництва від суміжних правових відносин.
70. Повноваження представника.
71. Підстави виникнення представництва та його види. Комерційне представництво.
72. Склад правовідносин представництва.
73. Поняття довіреності. Вимоги до змісту і форми довіреності.
74. Правові наслідки припинення представництва за довіреністю.
75. Передоручення.
76. Правові наслідки представництва без повноважень або з перевищенням повноважень.
77. Правові наслідки припинення представництва
78. Поняття здійснення суб'єктивних цивільних прав і виконання цивільних обов'язків.
79. Способи здійснення цивільних прав і виконання цивільних обов'язків.
80. Поняття і види меж здійснення цивільних прав. Поняття і форми зловживання правом.
81. Виконання суб'єктивного цивільного обов'язку: поняття та принципи.
82. Поняття цивільно-правового захисту суб'єктивних цивільних прав та інтересів. Зв'язок захисту цивільних прав та їх охорони. Підстави виникнення права на захист цивільних прав та інтересів.
83. Форми захисту цивільних прав та інтересів: юрисдикційна і неюрисдикційна.

84. Способи захисту цивільних прав та інтересів. Вибір способу захисту. Заходи захисту і заходи відповідальності. Загальна характеристика конкретних способів захисту.
85. Поняття юрисдикційного захисту. Система державних органів, які здійснюють захист цивільних прав та інтересів.
86. Неюрисдикційна форма захисту. Поняття, форми та умови застосування самозахисту цивільних прав.
87. Поняття строків і термінів у цивільному праві та їх правове значення.
88. Класифікація строків у науці цивільного права.
89. Порядок обчислення строків.
90. Строки захисту цивільних прав. Позовна давність: поняття і значення. Застосування позовної давності.
91. Види строків позовної давності.
92. Порядок визначення та обчислення позовної давності: початок перебігу та закінчення позовної давності; зупинення, переривання та поновлення позовної давності.
93. Правові наслідки спливу позовної давності.
94. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.
95. Поняття, зміст, види особистого немайнового права.
96. Зміст і здійснення особистих немайнових прав.
97. Особисті «немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи.
98. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи».
99. Поняття власності як економічної категорії та її зміст. Форми власності.
100. Правова регламентація відносин власності в Україні.
101. Поняття, зміст і структура правового інституту власності, його роль і місце в системі права.
102. Характеристика права власності як суб'єктивного права.
103. Зміст і межі здійснення суб'єктивного права власності.
104. Характеристика підстав виникнення права власності та їх класифікація: первісні та похідні способи набуття права власності
105. Припинення права власності.
106. Момент виникнення права власності у набувача майна за договором. Ризик випадкової загибелі або псування речі.
107. Поняття права приватної власності. Зміст і здійснення права приватної власності. Суб'єкти й об'єкти права приватної власності. Особливості виникнення та припинення права приватної власності фізичних осіб.
108. Земля як особливий об'єкт права приватної власності.
109. Право довірчої власності.
110. Право приватної власності юридичних осіб. Правовий режим майна окремих видів юридичних осіб. Набуття і припинення права приватної власності юридичних осіб. Здійснення права приватної власності юридичними особами.
111. Поняття права державної та права комунальної власності. Об'єкти права державної та комунальної власності. Управління державним і комунальним майном. Підстави виникнення права державної і комунальної власності
112. Зміст і здійснення права державної власності. Право господарського відання та право оперативного управління як основні форми здійснення права державної та комунальної власності.
113. Правовий режим майна державних і комунальних юридичних осіб. Особливості правового регулювання режиму майна державних бюджетних установ.
114. Поняття права спільної власності та її види.
115. Поняття спільної часткової власності. Права й обов'язки учасників спільної часткової власності. Право переважної купівлі частки у спільній власності.
116. Право спільної сумісної власності.

117. Правовий режим майна подружжя. Право подружжя на спільне майно. Особиста приватна власність подружжя.
118. Право довірчої власності.
119. Поняття, ознаки та система речових прав.
120. Поняття і види прав на чужі речі.
121. Поняття, види та характеристика сервітутів.
122. Суперфіцій.
123. Поняття і характеристика емфітевзису.
124. Поняття цивільно-правового захисту права власності.
125. Витребування майна власником з чужого незаконного володіння.
126. Захист прав власника від порушень, не пов'язаних з позбавленням володіння.
127. Визнання права власності
128. Персональні засоби захисту права власності.
129. Поняття авторського права. Суб'єкти авторського права. Співавторство. Службовий твір, його правовий статус. Суб'єкти авторського права на службовий твір. Правонаступники та інші суб'єкти авторського права.
130. Об'єкти авторського права. Види об'єктів авторського права. Твори, які не є об'єктами авторського права.
131. Зміст суб'єктивного авторського права. Особисті немайнові права автора. Майнові права автора. Межі авторських прав.
132. Строк дії авторського права. Вільне використання твору.
133. Поняття та функції суміжних прав. Об'єкти та суб'єкти суміжних прав. Взаємозв'язок суміжних та авторських прав.
134. Зміст суб'єктивних прав виконавців, виробників фонограм, організацій ефірного та кабельного мовлення.
135. Вільне використання об'єктів суміжних прав.
136. Захист авторських та суміжних прав. Особливості цивільно-правового, захисту особистих немайнових прав авторів
137. Поняття, джерела, тенденції розвитку права промислової власності
138. Поняття й ознаки винаходу. Умови охороноздатності винаходів.
139. Поняття й умови охороноздатності корисної моделі та промислового зразка. Співвідношення понять винаходу та корисної моделі.
140. Суб'єкти права промислової власності. Співавторство.
141. Оформлення прав на винахід. Правові форми охорони винаходів.
142. Особисті немайнові права авторів винаходів, корисних моделей, промислових зразків. Виключні права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель та промисловий зразок. Права попереднього користувача на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Права на службовий винахід.
143. Цивільно-правовий захист прав авторів та інших осіб, що набули прав на винахід, корисну модель та промисловий зразок договором чи законом.
144. Право інтелектуальної власності на наукове відкриття.
145. Право інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу.
146. Право інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.
147. Право інтелектуальної власності на сорти рослин та породи тварин.
148. Комерційне (фірмове) найменування.
149. Суб'єкти прав на знаки для товарів і послуг.
150. Загальна характеристика прав суб'єктів засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг, що випливають з охоронного документа.
151. Торгові марки.
152. Зазначення походження товарів: поняття та види.
153. Назва місця походження товару. Географічне зазначення походження товару. Спільні та відмінні риси НМП товару та ГЗП товару.

154. Захист прав на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг.
155. Поняття зобов'язання та зобов'язального права. Місце зобов'язального права як інституту цивільного права.
156. Елементи зобов'язань.
157. Підстави виникнення зобов'язань.
158. Види зобов'язань залежно від економічних і юридичних ознак.
159. Множинність осіб у зобов'язаннях.
160. Заміна кредитора та боржника у цивільно-правовому зобов'язанні.
161. Поняття і принципи виконання зобов'язань. Принцип реального виконання зобов'язань.
162. Строк виконання зобов'язань.
163. Місце виконання зобов'язань.
164. Спосіб виконання зобов'язань.
165. Виконання часткових солідарних, субсидіарних зобов'язань.
166. Способи забезпечення виконання зобов'язань. Припинення зобов'язань.
167. Поняття способів забезпечення виконання зобов'язань
168. Види способів забезпечення виконання зобов'язань.
169. Класифікація способів забезпечення виконання зобов'язань.
170. Неустойка: поняття, значення та види.
171. Поняття поруки. Особливості відповідальності поручителя.
172. Поняття та загальна характеристика гарантії. Відмежування гарантії від поруки.
173. Поняття та значення завдатку. Відмежування завдатку від авансу.
174. Застава та її види. Застава нерухомості (іпотека).
175. Особливості застави майнових прав, цінних паперів, товарів в обороті.
176. Притримання як спосіб забезпечення виконання зобов'язань.
177. Довірча власність як забезпечення виконання зобов'язань.
178. Підстави припинення зобов'язань.
179. Поняття та значення цивільно-правової відповідальності.
180. Види цивільно-правової відповідальності.
181. Умови (підстави) цивільно-правової відповідальності.
182. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.

Зарахування результатів неформальної освіти

Здобувачам вищої освіти може бути зараховано результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, за умови їх відповідності змісту та результатам навчання освітнього компонента. Визнання та зарахування таких результатів здійснюється відповідно Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, затвердженого 25 листопада 2024 року, протокол № 16, що діє в Університеті.

Зокрема, можуть бути зараховані результати навчання, отримані під час проходження онлайн-курсів, програм підвищення кваліфікації, тренінгів, семінарів та інших заходів неформальної освіти з проблематики, що відповідає тематиці освітнього компонента. Рішення про визнання результатів навчання приймається в установленому Положенням порядку.

Рекомендована література

Нормативна база:

1. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (ратифікований19.10.1973р). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042
2. Загальна декларація прав людини : прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015

3. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: http:// http://zakon.rada.gov.ua.
4. Водний кодекс України: Кодекс України від 06.06.1995 № 213/95-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80
5. Земельний кодекс України: Кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14
6. Повітряний кодекс України: Кодекс України; Закон, Кодекс від 19.05.2011 № 3393-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17
7. Кодекс України з процедур банкрутства: Кодекс України; Закон, Кодекс від 18.10.2018 № 2597-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19/sp:head
8. Сімейний кодекс України: Кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14
9. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/sp:head?find=1&sp=%26sp%3D%3Ahead&text=%D0%BB%D1%96%D0%BA%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B0%D1%86#Text
10. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 1 грудня 2022 року № 2811-IX https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text
11. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022 № 2465-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20. Закон чинний; поточна редакція — від 01.01.2026.
12. Про безоплатну правничу допомогу: Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17.
13. Про внесення змін до Господарського кодексу України та Цивільного кодексу України щодо недопущення нарахування штрафних санкцій за кредитами (позиками) у період дії карантину, встановленого з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби COVID-19: Закон України від 16.06.2020 № 691-20. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/691-20#Text
14. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про стандартизацію»: Закон України від 20.09.2019 № 124-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-20/sp:head
15. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення охорони прав на компонування напівпровідникових виробів: Закон України від 19.09.2019 № 111-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/111-20/sp:head
16. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правової охорони географічних зазначень: Закон України від 20.09.2019 № 123-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123-20/sp:head
17. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання печаток юридичними особами та фізичними особами – підприємцями: Закон України від 23.03.2017 № 1982-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1982-19/sp:head
18. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення кредитування: Закон України від 03.07.2018 № 2478-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2478-19/sp:head
19. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування терміна «особа з інвалідністю» та похідних від нього: Закон України від 02.10.2018 № 2581-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2581-19/sp:head
20. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині: Закон України від 28.02.2019 № 2694-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-19/sp:head
21. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту права власності: Закон України від 03.10.2019 № 159-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/159-20/sp:head

22. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо корпоративних договорів: Закон України від 23.03.2017 № 1984-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1984-19/sp:head
23. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо надання психіатричної допомоги: Закон України від 14.11.2017 № 2205-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2205-19/sp:head
24. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо невідкладних заходів у сфері охорони здоров'я: Закон України від 20.12.2019 р. № 421-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/421-20/sp:head
25. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах: Закон України від 23.03.2017 № 1983-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1983-19#Text
26. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення охороги і захисту прав на торговельні марки і промислові зразки та боротьби з патентними зловживаннями: Закон України від 21.07.2020 року № 815-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/815-20#Text
27. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку примусового стягнення заборгованості зі сплати аліментів: Закон України від 07.12.2017 № 2234-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2037-19/sp:head
28. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо правової долі земельних ділянок, власники яких померли: Закон України від 20.09.2016 № 1533-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-19/sp:head
29. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії рейдерству: Закон України від 05.12.2019 № 340-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/340-20/sp:head
30. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформи патентного законодавства: Закон України від 21 липня 2020 року № 816-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/816-20#Text.
31. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення економічних передумов для посилення захисту права дитини на належне утримання: Закон України від 03.07.2018 № 2475-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2475-19/sp:head
32. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання інвестиційної діяльності в Україні: Закон України від 20.09.2019 № 132-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132-20/sp:head
33. Про внесення змін до Закону України "Про запобігання корупції" щодо викривачів корупції: Закон України від 17.10.2019 № 198-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/198-20/sp:head
34. Про внесення змін до Закону України "Про публічні закупівлі" у зв'язку з відокремленням діяльності з транспортування природного газу: Закон України від 14.11.2019 № 300-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/300-20/sp:head
35. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо додаткової підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19): Закон України від 13.05.2020 року № 591-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/591-20#Text
36. Про внесення зміни до статті 17 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» щодо запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19): Закон України від 18.06.2020 року № 733-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/733-20#Text

37. Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор: Законом України від 14 липня 2020 року № 768-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/768-20#Text
38. Про державну підтримку кінематографії в Україні: Закон України від 23.03.2017 № 1977-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1977-19/sp:head
39. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 № 1952-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15.
40. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15.
41. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19/sp:head
42. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15
43. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19.
44. Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав: Закон України від 15.05.2018 № 2415-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19/sp:head
45. Про житлово-комунальні послуги: Закон України від 09.11.2017 № 2189-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19/sp:head
46. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19/sp:head
47. Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів: Закон України від 12.12.2019 № 377-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/377-20/sp:head
48. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17.
49. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12.
50. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12
51. Про концесію: Закон України від 03.10.2019 № 155-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-20/sp:head
52. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 № 2709-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15.
53. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12.
54. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 03.10.2019 № 157-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-20/sp:head
55. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/sp:head
56. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15.12.1993 № 3687-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12
57. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15.12.1993 № 3689-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12
58. Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів: Закон України від 05.11.1997 № 621/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/621/97-%D0%B2%D1%80
59. Про правовий статус осіб, зниклих безвісти: Закон України від 12.07.2018 № 2505-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2505-19/sp:head
60. Про правову охорону географічних зазначень: Закон України від 16.06.1999 № 752-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14

61. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19/sp:head
62. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15
63. Про ринок електричної енергії: Закон України від 13.04.2017 № 2019-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19/sp:head
64. Про санкції: Закон України від 14.08.2014 № 1644-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-18
65. Про споживче кредитування: Закон України; Паспорт від 15.11.2016 № 1734-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19/sp:head
66. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 № 2275-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19/sp:head
67. Деякі питання дерегуляції господарської діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.03.2019 № 367. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/367-2019-%D0%BF/sp:head
68. Деякі питання забезпечення громадян доступним житлом: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2018 № 819. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2018-%D0%BF/sp:head
69. Про внесення змін до Інструкції про порядок проведення технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна: Мінрегіон України; Наказ від 26.07.2018 № 186. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1442-18/sp:head
70. Про внесення змін до Методики оцінки майна: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 № 224. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/224-2019-%D0%BF/sp:head
71. Про затвердження Положення про інформаційне забезпечення банками клієнтів щодо банківських та інших фінансових послуг: Постанова Національного банку України від 28.11.2019 № 141. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0141500-19/sp:head
72. Про затвердження Положення про ліцензування банків: Постанова Національного банку України від 22.12.2018 № 149. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0149500-18/sp:head
73. Про затвердження форми Декларації про майновий стан боржника у справі про неплатоспроможність: Наказ Міністерства юстиції України від 21.08.2019 № 2627/5 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0964-19/sp:head

Основна:

1. Кіріяк О.В., Гудима-Підвербецька М.М. Цивільні правовідносини : навч. посібник з вивчення дисципліни «Цивільне право (загальна частина)». Чернівці : Чернівец. нац. ун-т, 2026. 248 с. ISBN 978-617-8703-00-0.
2. Корпоративне право: навч. посіб. / Н. Д. Гетьманцева, С. В. Галкевич, М. М. Гудима-Підвербецька, А. В. Бурка, Л. В. Вакарюк, С. В. Галкевич, В. М. Никифорак, В. В. Анатійчук, Я. А. Одовічена, О. Я. Орловський , Н. М. Процьків; ред.: Н. М. Процьків, Л. В. Вакарюк; Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича: Рута, 2024. 455 с.
3. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України / В.Г. Ротань (відпов. ред.), А.Г. Ярема, В.В. Кривенко, В.Я. Карабань, О.Є. Сонін. 2-е вид. Х.: Фактор, 2020. Т.1. 800 с.
4. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2-т. / за заг. ред. О. В. Дзери. Т. 1. К.: Юрінком Інтер, 2019. 752 с.
5. Оновлення цивільного кодексу України: формування підходів. Колективна монографія / за ред. Є. О. Харитонова, А. С. Довгерт та ін. К.: Юркнига, 2021. 700 с.
6. Парасюк М.В., Парасюк В.М., Грабар Н.М. Цивільне право україни (загальна частина) (у схемах та таблицях): навч. посіб. Львів : Растр-7, 2020. 364 с.

7. Січевлюк В. А. Еволюція категорії «правова суб'єктність» (теоретико-прикладні засади): Монографія. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2020. 462 с.
8. Цивільне право (загальна частина). Курс лекцій. За ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. ЕКУС. 2021р. 448с.
9. Цивільне право України (загальна частина) : навчальний посібник / за ред. В. О. Кучера, Х. В. Майкут. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2025. 560 с.
10. Цивільне право України. Загальна частина: схеми, таблиці, роз'яснення. Навчальний посібник. Б.В. Кирдан, В.П. Мироненко, Н.Л. Полішко, М.В. Скриник. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2026. 360 с.
11. Цивільне право України. Частина загальна : підручник / за заг. ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2024. 568 с.
12. Цивільне право України: підручник. 3-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. / За ред.проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), Ч. 1. Загальна. К.: Видавництво Ліра-К, 2022. 796с.
13. Цивільне право. Альбом схем : навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 1 / Є. О. Мічурін, О. Р. Шишка. Вид. 6-те, перероб. Харків : Право, 2022. 220 с.
14. Кіріяк О.В., Пацурківський Ю.П., Гудима-Підвербецька М.М., Бурка А.В., Галкевич С.В. Цивільне право (загальна частина) Навчально-методичний посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 298 с.

Іноземна література:

1. Claire-Michelle Smyth. Contract Law: a Comparison of Civil Law and Common Law Jurisdictions. *Business Expert Press*, 2018. 194 p.
2. John H. Merryman. The Civil Law Tradition: An Introduction to the Legal System of Europe and Latin America. *Stanford University Press*, 2019. 177p.
3. Leticia Marko. Contracts as a Tool for Getting-to-yes: a Civil Law Perspective. *Edizione Scientifico Italiano*, 2018. 152 p.
4. Marko Novakovic. Common Law and Civil Law Today – Convergence and Divergence. *Vernon Press*, 2019. 502 p.
5. Samuel Paterson. The Evolution of Causa in the Contractual Obligations of the Civil Law. *Creative Media Partners,* 2018. 28 p.
6. State of Democracy, Human Rights and the Rule of Law 2018: Role of Institutions. *Council of Europe*, 2018. 108 p.
7. Yaëll Emerich Conceptualising Property Law: Integrating Common Law and Civil Law Traditions. *Edward Elgar Publishing*, 2018. 352 p.

Додаткова

1. Возняковська К.А., Кіріяк О.В. Строки у цивільному праві України: проблеми класифікації та правозастосування. Аналітично-порівняльне правознавство. Електронне видання №2. (м. Ужгород, 2025). С. 235-241.
2. Гудима-Підвербецька М.М. Захист прав споживачів у цифровому середовищі: виклики та перспективи. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2024. Серія ПРАВО. Випуск 86: частина 2. С. 87-94. URL: https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/01/16-1.pdf.
3. Гудима-Підвербецька М.М., Гудима М.М. Юридична особа корпоративного типу: в пошукає єдиної термінології. Збірник наукових праць «Приватне право і підприємництво», 2024. Випуск 24. Частина 2. С.57-65. URL: http://ppp-journal.kiev.ua/archive/2024/24_2/2024_2.pdf#page=72. ISSN: 2409-9201 (друк.)
4. Калаур Іван, Гудима-Підвербецька Марія. Юридична природа цінних паперів: концептуальні основи та нові погляди. Збірник наукових праць «Приватне право і підприємництво», 2024. Випуск 24. Частина 2. С.116-125. URL: http://ppp-journal.kiev.ua/archive/2024/24_2/2024_2.pdf#page=116. ISSN: 2409-9201 (друк.).

5. Андрощук Г. О. Формування та розвиток правового інституту фірмового найменування. *Часопис Київського університету права.* 2024. № 1. С. 98-104.
6. Барабаш Ольга. Соматичні права в системі прав людини: право власності на своє тіло. Право України 2022. №2. С. 108-121.
7. Гетьманцева Н. Д., Процьків Н. М. Окремі аспекти відповідальності без вини в цивільному праві // Сучасні проблеми цивільно-правової відповідальності : матеріали XXI-II наук.-практ. конф., присвяч. 103-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР, ректора Харківського юридичного інституту (1962–1987 рр.) В. П. Маслова (Харків, 7 лют. 2025 р.), с.46-49.
8. Глотов С. Право автора v. право власника в контексті права доступу. Право України 2023. №2. С.144-160.
9. Добрянський Святослав, Кокір Ярина. Репродуктивні права людини в Європейському Союзі: можливості удосконалення юридичного гарантування. Право України 2023. №6. С.69-84.
10. Дроботова Т. Б., Карпенко Л. В., Романів М. П. Актуальні питання застосування Закону України «Про оренду землі». Практика Верховного Суду. *Право України*. 2020. № 1. С. 136–152.
11. Іванов Павло. Цивільно-правовий захист фірмових кольорів: порівняльний аспект. Право України 2022. №12. С.134-145.
12. Кіріяк О. В. Право на цифрову тишу. Захист прав та інтересів особи в умовах реформування приватного права в Україні : збірник наукових праць учасників круглого столу (28 лютого 2025 року) / [редкол.: Музика Л. А., Федосєєва Т. Р., Ханик-Посполітак Р. Ю.] ; Національний університет "Києво-Могилянська академія", Факультет правничих наук, Кафедра приватного права. - Київ : НаУКМА, 2025. - С. 37-41.
13. Кисіль Владислав, Крат Василь, Мица Юрій, Спасибо-Фатєєва Інна. Правова природа частки у спільній власності. Право України 2022. №8. С.140-156.
14. Козар Ю. Ю., Савельєв О. Р. Роль об'єктів цивільних прав в сучасному правовому дискурсі. *Часопис Київського університету права.* 2024. № 1. С. 81-86.
15. Малєнко О.В. «Законний інтерес» та «суб'єктивне право»: співвідношення ктаегорій. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2024. №6 С. 65-70.
16. Малєнко О.В. Поняття та суть категорії «інтерес» у загальнотеоретичному аспекті. Аналітично-порівняльне правознавство ДВНЗ «Ужгородський національний університет». 2024. №6 С. 406-410.
17. Мірошніченко А. Земельна ділянка як об'єкт права: абстракція чи реальність. *Право України* 2020. № 6. С. 91-105.
18. Никифорак В.М., Галкевич С.В. Нотаріальні послуги як спосіб захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція». 2023. № 66. С.78-81.
19. Никифорак В.М., Галкевич С.В. Об'єктивно-юридичний зміст принципу добросовісності деліктної відповідальності в цивільному праві. Юридичний вісник. 2023. №3. С.87-95.
20. Никифорак В.М., Галкевич С.В. Проблемні аспекти відчуження частки у праві спільної сумісної власності. Юридичний вісник. 2022. №4. С.65-73.
21. О. В. Кіріяк. Гарантування речових прав на об'єкти нерухомого майна, які будуть споруджені в майбутньому. Слово національної школи суддів. № 3-4 (40-41). 2023. С. 38-46. https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/7353
22. Процьків Н. Дробко М. Штучний інтелект в міжнародному праві //Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів, співробітників закладів вищої освіти і наукових організацій, юристів-практиків, магістрантів, аспірантів, докторантів, представників громадських організацій, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підприємств та інших установ «Взаємодія норм

міжнародного і національного права крізь призму процесів глобалізації та інтеграції» м. Київ, (9 березня 2024 р.). с.76-79.
23. Процьків Н.М. Визнання права на отримання компенсації за примусово вилучені акції як спосіб захисту корпоративних прав. //Матеріали XIV міжнародної науково-практичної конференції: «Правова парадигма відновлення України: проблеми та перспективи». (м. Київ, 23 лютого 2024р). С. 511-514
24. Процьків Н.М. Вплив цифрових технологій на охорону авторського права.//Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Правові виклики сучасності: вплив інформаційних технологій на приватноправові і публічно-правові відносини», 24 листопада 2023 року. С.195-197.
25. Процьків Н.М. Принципи цивільного права в сучасних умовах //Матеріали Міжнародної науково-практичноїконференції «Сучасні виклики розвитку юридичної науки і практики в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови»,(02.05.2024р.), С.787-788.
26. Ромовська Л. Правомочність із надання оцінки відповідності істотній зміні обставин, яку сторони не могли передбачити при укладанні договору (контракту), та її правовим наслідкам. *Право України*. 2024.№2. С.125-135.
27. Nykyforak, V., Maksymiuk, O., Cheban, V., Anatiichuk, V., & Pavliuk, A. (2024). Human rights protection during armed conflicts: Problem aspects. Amazonia Investiga, 13 (75), 80-88. https://doi.org/10.34069/AI/2024.75.03.7Никифорак В.М., Процьків Н.М. Окремі аспекти визначення правового режиму бізнесу подружжя. Право і суспільство. 2024. №6. С.70-75.

Судова практика:

1. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Абрамова проти України» (Заява № 41988/08) від 18.12.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_c99/sp:head
2. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Фонд «Батьківська турбота» проти України» (Заява № 5876/15) від 09.10.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_d03/sp:head
3. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Брайловська проти України» (Заява № 14031/09) від 06.06.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_d93/sp:head
4. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Віра Довженко проти України» (Заява № 26646/07) від 15.01.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_d52/sp:head
5. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Графов проти України» (Заява № 4809/10) від 18.12.2018 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_e18/sp:head
6. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Журавльова проти України» (Заява № 45526/08) від 31.01.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_d06/sp:head
7. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Кравченко проти України» (Заява № 46673/06) від 30.06.2016. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_d47/sp:head
8. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «М.Т. проти України» (Заява № 950/17) від 19.03.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_d46/sp:head
9. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Редакція газети «Гривна» проти України» (Заява № 41214/08 та № 49440/08) від 16.04.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_d97/sp:head
10. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ТОВ «Світ розваг» та інші проти України» (Заява № 13290/11 та 2 інші заяви) від 27.06.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_e05/sp:head

Інформаційні ресурси

1. http://www.rada.gov.ua/
2. http://www.nbuv.gov.ua/
3. http://www.nplu.org/
4. http://zakon.at.ua/
5. http://law.biz.ua/books/0023/0204.htm
6. http://documents.un.org/
7. http://www.ccu.gov.ua/uk/index
8. http://www.ccu.gov.ua/uk/index
9. http://www.reyestr.court.gov.ua/
10. http://www.kmu.gov.ua/
11. http://www.minjust.gov.ua/9329
12. http://www.drsu.gov.ua/

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- ✓ «Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoidobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriiafedkovycha/
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-tazapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeniyuriia-fedkovycha/
- ✓ «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvnidokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomuuniversyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzhenymy-vchenoiu-radoiu-chnuimeni-yuriia-fedkovycha/.

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.